

LÁSZLÓFFY ALADÁR

HANGOK A TEREKEN

IRODALMI KÖNYVKIADÓ  
BUKAREST 1962

**A borítólapot  
BARDÓCZ LAJOS  
rajzolta**

## LÁSZLÓFFY ALADÁR VERSEI ELÉ

Új költő első kötetébe lapozni: különös, izgalmas élmény. Még akkor is, ha az egymásba ölelkező versciklusok darabjait már külön és egyedenként megismertük születésükkor a folyóiratok hasábjain. Mint ahogy ez Lászlóffy Aladár esetében is történt. Az izmosodó tehetség költői üzeneteit esztendők során át felfogtuk szinte hetenként meg-megjelenő verseiből – és most teljes, kerek és befejezett mondattá, kötetté állt össze a fiatal költőnemzedék egyik tagjának pártos, új utakat törő mondandója.

„Tizenhét millió szívvel ver ez az ország!  
A dobogás kórusa engedett engem  
Toborzó útra –”

jelenti ki a költő, mintha a megbízólevelét mutatná fel. Őszinteségében erőteljes ez az ars poetica. Hitvallás az induló költő célkitűzéseiről, és annak vállalása, hogy az írott szó mindig a „dobogás kórusát”, a nép törekvéseit és reményeit fogja szolgálni. Lászlóffy Aladár ahhoz a nemzedékhez tartozik, amelynek tagjaként úgyszólván még életrajzi adatai sem lehetnek. Hiszen most, a közelmúlt esztendőkben vált gyermekből eszmélő, alkotó ifjúvá, ahogyan ezt maga is költőien megfogalmazza, mondván –

*„hogy szerszámot fogott már a mi kezünk is, fiúk, kik ezerkilencszáznegyvenhétben még gyermekek voltunk!”*

*Nemzedéke viszont annál gazdagabb a történelmi határkövekkel jelzett életrajzi adatokban. Óvodás korukban a fasizmus járma alatt nyögött az ország, s a felszabadulás napja egyik nagyon korai születés-napjuk táján keresendő. A forradalom első szakaszában koptatták az alsóbb osztályok padjait, és középiskolásokként kiáltottak éljent a republikára – amint ezt az idézett dátum is jelzi. És a hatéves terv esztendeiben végezték el az egyetemet, akkor álltak be a szocializmus építőinek táborába.*

*Lászlóffyról is sokkal többet mond nemzedékének e rövid életrajza, mintha saját életének két kezdő évtizedét összegeztük volna. Az első korosztály, amely címerünk vörös csillaga alatt tekintett széjjel először a világban, s amely a frissen tanult betűket a párt szabad jelszavaiban ismerte föl – ez Lászlóffy Aladár nemzedéke, és ennek a nemzedéknek az élményvilágát fejezik ki költői munkásságának első ciklusai. Így veheti össze sorsát az elődökével, hogy boldogan leszögezze:*

*„És abból, mit tízezer évig vártak,  
Tele kupával jut nekünk  
Az édesvizű szabadságból.”*

*Nyugtalan kutatás fűti Lászlóffy Aladár nyugtalanul hosszúra-rövidre szabott verssorait. Dinamikus szemlélet, amely mindenütt és mindig a változás arculatát, rugóit, törvényeit boncolja. És mindig az új jelenség izgatja és foglalkoztatja – az élet diadala a múlandó felett.*

*„S a parázsló, őszi fasor  
Az utolsó levélcsonkig égett.  
De az ágak bütykös ujján valahol  
Gyűlnek, gyűlnek az új kis fáklyák jövőre...”*

*A természet örök megújódása, amely annyi költőt megihletett, nyer itt új kifejezést Lászlóffy szaggatott soraiban. De persze nem áll meg az „örök körforgás” ismétlődésének megfogalmazásánál. Felfedezi az új erők sosemvolt diadalát is, és mintegy kontrasztként a fentebb idézett természeti képre, felszabadulásunk tavaszára alkalmazza a változás, a fejlődés törvényszerűségét:*

*„Minden megkívánta, hogy a történelem  
időjárása új évszakot öltön!”*

*Mintha az előbbi szakasz folytatása volna, lélegzésnyi szünet után. Pedig másik versből idéztük. Mint ahogy egy harmadik költemény két sora tovább viszi a gondolatmenetet, s ugyanarról a történelemtől megállapítja, hogy irányt csak arra kap,*

*„Amerre a szabadság és a végtelenség  
Sínpara kígyózik a tér töltésein.”*

*A kornak a mínusz végtelenből a plusz végtelen felé történő iramlását merész képek és asszociációk műszereivel vizsgálja a költő, és a szabadvers hol terjengősebb, hol pedig szaporább ritmusában rögzíti. Régi igazságot ismétlünk, amikor azt mondjuk, hogy a törvényeket csak látszólag nélkülöző szabadverset épp olyan nehéz, vagy néha talán nehezebb megírni, mint a kötöttet. Egy bizonyos, hogy olvasni nehezebb. De a zárt strófákhoz szokott olvasónak is*

*érdemes belebocsátkozni ennek a csöppet sem rendszertelen áramlásnak a hullámaiba. A feszes szótagszámot bőven kárpótolja a képek fölépítésének szigorúsága, például abban a szerelmes versben, ahol a lebegő szélhez szól a költő:*

*„De lásd, és öleld, és csókold  
Körül őt,  
S ott legyen helye,  
Hol világot ölelő alakodban  
A szív lenne benned.”*

*S a napi munkakezdés hűvös öröme milyen gondosan megszerkesztve csillan ki az alábbi szakaszból:*

*„És ébred az ország  
Az utakra fűzött gyöngysorok: városok falvak  
Csengve egymáshoz érnek az ébredésben  
És ilyenkor összeér  
A bennük élő emberek karja  
Ahogy együtt helyére emelik  
Társadalmunk kék-arany kupoláját.”*

*Persze egyet s mást számon kérhetünk még Lászlóffy Aladártól. Az olykor sutba dobott ökonómiát, sokréteű képrendszerének helyenkénti fölösleges bonnyolítását, amely nehézkessé teszi a verset, megerősítővé az olvasását, homályosabbá az üggyel-bajjal kifejtő mondanivalót. De ezek mind az útkeresés kezdeti velejárói. A költő rendre el fogja hagyogatni őket – ezt bizonyítja az egész kötet, amely új, tehetséges és sokat ígérő költőt mutat be – szocialista-realista arcvonalunk gazdag mondanivalókkal érkező egyik újoncát.*

**MAJTÉNYI ERIK**

## ÍTÉLET

Hosszú, nyugtalan éjszakák után  
Az összekuszált, gubancosodott  
Hajat tépi, szakítja a fésű.  
De fésű nélkül nem lenne rend soha:  
Hullhat a szál, a sűrű megmarad.  
És rendben marad.

Emberek, mi is  
Úgy nőttünk a föld kerek fejére,  
Sűrűnek, szépnek, dúsnak, mint hajak,  
S rajtunk aludtak álmos, fekete,  
Hánykolódó, borzoló nagy éjek.  
Most itt a reggel – fésülni kell!

## ÉRŐ IDŐ

Vizes mezőkön csicsonkáznak a fények.  
A párolgó fekete földet  
Döngöli reggel a napsugár.  
A fűből kipréselt őszi nedvek  
Ott csordogálnak az utakon  
S összegyűlnek a völgyek alján.  
Belőlük fornak a hűlt napon  
A vad-hideg-jeges borok,  
Amiktől majd a téli szél  
Berúgva, bambán tántorog.

Felnőtt s megszökölt a kukoricaszár,  
A déli köd bomolva leng a vállán,  
Hízolgi sűgva zörrenő gerincét,  
Hogy felhőkig ér – fára hasonlít már.  
És minden domb felhőkkel cimborál,  
S a vakondtúrás maholnap havas.

Hogy nő a világ! – Mint hófellegek  
Rendre lejönnek hozzánk az egek –  
Patyolat-tisztán lesz legnagyobb a föld.

\*

A zöld nyári fények  
Leégtek lassan vöröslő parázssá,  
S száll róluk a pernye.  
Szelek szítják, magukat erőltetve, –  
Még egy roham, még egy.

S a parázsló őszi faszor  
Az utolsó levélcsonkig égett.  
De az ágak bütykös ujján valahol  
Gyúlnak, gyúlnak az új kis fáklyák jövőre...



## ÚJ ÓDA

Minket nem köt se gyökér, se hegy láb, se forrás  
az eredetünkhöz.

A lények között mégis legösszetartóbbak vagyunk.  
Gyökeret önként választó növények,  
helyükre önként tapadó hegyek,  
önként medret kereső vizek.  
Sorsaink hálózata szívmagasságban feszülve  
beborítja, megköti a föld felületét.

Helytelenül hitték, hogy fejedelmek  
és parancsolatok nélkül  
nem tudjuk majd kormányozni magunk.

A valóság rátalál megfelelő érzékeinkre,  
hogyan megnyerjen magának.

Válaszaink rátalálnak társaink  
hasonló érzékeire.  
És így az egy meggyőződéssel dobbanó  
szíveket, valamennyit összefűzi rendre  
egyikünk elgondolása,  
mely valakinél egy lélegzet alatt megszületett,  
mint április arany méhei  
és úgy is éli világát:  
újra vissza-visszatér,

mint pályáikon a csillagok,  
mint köreiben a vér,  
és mint a föld óhajára  
önmaguk kívánságára az évszakok –  
hogy az emberek végtelen kiterjedésű kertjében  
termékenyítsen, érleljen és teremjen!

Tizenhét millió szívvel ver ez az ország!  
A dobogás kórusa engedett engem  
toborzó útra.  
Mint tengerek hangját egyetlen kicsi kagyló,  
itt hozom én is az ő ütemét.

## INDULÓ-TÉMA

Nem menetelő lábakra szabtam,  
Nem egyszerre-csattogásra  
Ezt a dalt.

Az egymás mellett haladó népek  
Léptei adják kötetlen ütemét,  
S énekel benne gyermek-szoprán  
És férfi-basszus és asszony-alt.

Elmondunk véle egy furcsa titkot:  
A ritmus titkát, amelyben élünk.  
Próbáld meg te is – gondolkozz vélünk.

Testet adni az időnek,  
A tér csontvázára húst,  
Bele lelket –  
Megtanultuk: mint engedelmes sejtek  
Sorakoztunk hajdan az Elsőn,  
És sorakozunk benned – Huszadik Század.

Harminchatfokos testek  
Tízezer éve is – most is,  
De akkor honnan a lázad?

Talán onnan, hogy elszántan, daccal  
Kitártuk szívünk a vöröslő Napnak,  
S ez tiszta érzékű értelmet adott  
Az osztályok közti ős haragnak.

S mint ünnepek előtt a boldog népség,  
Vagy vigasz szavára a bánatos:  
Most gyorsabban dobog bennünk a szándék!

Mert akárhogyan: verekszünk most is,  
Vitázunk – s ki nem fogyunk a harcból,  
De embernek való a kenyérünk,  
És abból, mit tízezer évig vártak,  
Tele kupával jut nekünk:  
Az édesvízű szabadságból.

És izgalom tüzel: ígér a kor,  
Hogy elérjük igazi emberségünk  
Egy század elején – vagy ennek végén...

De nagyon közel valahol.

## VÖRÖSHADSEREG. 1945

Állj elő virág, állj ki a hegyre.  
Süssön a reggel lehunyt szemedbe.

Horpadt az oldal, mosta a zápor,  
Hegy alján sár lett füvek porából.

Március útja friss, mint a kertek.  
Március útján itt meneteltek ...

Katona mondta: meghalt a társa.  
„Simogasd nyírfa, valaki várta.

Simogasd gyökér! (sietünk, látod)  
Ujjadra bízunk átlótt kabátot,

Szalmaszín haját, almaszín képet!...”  
– Keréknyikorgás. Győzelmes népek

Mentek az úton, (lovak tocsogtak)  
Dalra gondoltak és belefogtak.

## ÉG, FÖLD, MADARAK

Decemberben, ha nincs hó a határon,  
Kék ég alatt messze zsong a csattanás,  
Szorult szívvel surran el a verébraj,  
Meghasad a hideg, és a delelő  
Olvadt nap a hasadékán becsorog,  
Lefolyik a dombok púpján, völgyekig,  
Kopott tarlók, szántók, mezők beisszák.

Decemberben, ha nincs hó a határon,  
Vékony vérű vizeken az ég a jég,  
Forrás torkán nem dagadt meg még a fagy,  
Kövek színén langyos lesz a tisztaság,  
Füzek fölé visszaleng valami nyár,  
S a károgó, szomjas, szürke varjak is  
Eltűnődnek hótalan idők felől.

Decemberben, ha nincs hó a határon,  
Hullámhátú távolságok vizein  
Árnyékukat vonszoló lágy fellegek  
Mennek el, s az ingó indák idegét  
Tépdetik a boldogságos cinegék;  
Csivittjeik kis nappali csillagok,  
S kis karmuk az idő csúszó szőnyegét  
Markolássza, tartani: minek a tél?...

## FÁK

Jön a szenvedéllyel élő  
anyagokért járó,  
gyors értelmet-hasznót osztó  
ember, a favágó.

Öregasszonyok a törzsek,  
lányaik az ágak,  
úgy lakják az esztendőket,  
mint a palotákat.

Lusták, vagy csak ráérősek...  
egy-egy év van adva  
minden láthatatlan céllal  
megtett mozdulatra.

Ó, ha minden így mozogna,  
lagymatag növények!  
Hogy élné sok dinamikus  
örömét az élet?

Milliárdnyi lehetőség  
szépségre és jóra,  
néhány levéllé bomolna  
s lehullna a hóra...

Árnyalatnyi kívánságok  
a fantáziámban!  
Mindent, ami nekem kellem,  
még meg sem találtam!

Rájuk emelem a baltát,  
mert én rá nem érek  
megvárni, míg önmagukra  
Találnak e vének.

Mesterségtől érintetlen  
tömbjeikben várnak  
számomra elérhetetlen  
jövöbeli tárgyak.

Formát rejtenek e törzsek,  
s vad kincseket érnek,  
asszony-ágyuk tartják bennük  
a holnapi szépek.

Elképzelem, ahogy jön az  
örömökre vágyó,  
házasodó, építkező  
holnapi favágó...



## SZOMBAT DÉLUTÁN

*Három tétel*

### I

Szikrázik a száraz ég.  
Tán a felhők felett ég.

A parazsat verik szét,  
Pucolják a kemencét.

Sistereg a kemence,  
Pedig tűz már nincs benne.

Forró földre csepereg,  
Párolognak a kövek.

Vizet tótnak, fazekak  
Koccannak meg, konganak.

Olvadt ércű fellegek  
Kész kazánként döngenek.

Párolgó teknőben víz,  
Tiszta kendő. – Ma itt tűz

Kicsi fecske s virágok,  
Fiókák meg világok,

Gyerekek és bogarak  
S mezítlábas sugarak

Lubickoltak volna, és  
Most itt van – a csepergés.

## II

Sűrű eső sárba csap.  
Eső levén sárga hab.

Zuhogott már eleget.  
Elmosta a meleget.

Peregnek a pléhtetők:  
(Mi alá bújjanak ők?)

Vacognak a virágok.  
Lehűti a világot,

S ma már anyám be se gyűjt!  
Kilenc fecske idebűjt.

Tizedik úgy vizesen,  
Villás-villám sebesen

Repült, repült, meg se állt,  
Elhagyott vagy hét határt,

Hogy a vihar tenyere:  
Felhő ne takarja le.

### III

Kilencen egy marokban,  
Sötét eresz-sarokban

Kuporognak reggelig  
S pici csőrük megtelik

Elhallgatott jajokkal,  
Madar-kín sóhajokkal,

Szólni-se-mer beszéddel.  
Dideregnek az éjjel.

Van egy fecske: vidám csőr,  
– Síkos dróton bátor ór –

Elrepült a nagy Napig  
S költögeti hajnalig,

Előtte száll, szól neki,  
S éppen ide vezeti.

Az meg kereng – s tolla hull,  
Kemencénknek tüze gyúl.

Felfőzzük a meleget  
S megfürösztyük az eget.

## BÖLCSESSÉG

Ahogy a szédítőn csobogó patakocskák  
dús zuhatagba öntik a sodrást,  
Ahogy a rendre szedett pipacsokból  
kötjük a csokrot,  
Ahogy az értelem önti okokból a gondolatot,  
Ahogy a szétdarabolt nagy tömb-tömegekből  
emberek újból rakják lakható szép palotáik,

Tízezer éve kormányzó nagy egyszerűséggel  
gyűjti össze a párt a nép erejét.

Nem volt ily szertartás-nélküli nagyhatalom még.

## PIRKADAT

Ó, kivilágó kék ege hegyszorosoknak!  
Futva ér a falukba a hajnali por-piros út.  
Jönnek az utcák, halkán a térre gurulnak  
A kékfalú házak.  
Házak! költsétek már, gyorsan az embereket.  
Kérni szeretnék tőlük egy szemet  
Minden kéve új gabonából,  
Néhány lélegzetnyi friss örömet,  
Hogy először arattak együtt.

Futva ér a telepre a hajnali pír-poros út.  
Csengő vasrudak, költsétek fel az embereket,  
Kik pályát építettek e távoli tájig.  
Munka-kezdet előtt  
Nekik adom oda reggeli énekemet.

## KÖSZÖNÉS

Madár! Te emeled súlyos szárnyad  
Keresztül surransz az éjszakánkon  
S a szárnycsapásaidtól indul el a szél  
És meglendül a hold  
És elfordul csillagaival az égbolt.

Kibomló szárnyával verdes a tavaszi hajnal:  
Virágok sátrai nyílnak fel  
Bimbók kagylói nyílnak szét  
Szirmok szemhéjai nyílnak.

És ébred az ország.  
Az utakra fűzött gyöngyszemek: városok, falvak  
Csengve egymáshoz érnek az ébredésben  
És ilyenkor összeér  
A bennük élő emberek karja,  
Ahogy együtt helyére emelik  
Társadalmunk kék-arany kupoláját.

## EMLÉKEK ÉNEKE

### I

Nem tűző naptól lett aszályos az a nyárutó.

Az elszivárgó folyóvizek nyomán  
felforrósodtak a szomjaztatott medrek.  
A megtaposott fűszálak finom homokot szívtak fel  
dagadt gyökereiken.  
A nedvek eleven zöldjét szennyezett tavakon,  
tavalyi leveleken, iszkoló felhőkön  
s elhagyott sajkák alján  
felváltotta a rozsda.  
Forró forgószelek feszültek  
a kézigránatok mélyén  
és füttyülő hullócsillagok lapultak a tölténytárban.

Augusztus egyik hajnalán esett  
s a zápor megrázta a gyümölcsrel rakott fákat.  
A szívalakú szilvák türelmetlenül  
megremegtek,  
s az ellenség szívében  
már vonaglott a félelem.

Minden megkívánta, hogy a történelem  
időjárása új évszakot öltödjön!



## II

Mi, akkor még csiperke-sápadt gyermekek,  
a pincében aludtunk a háború éjszakáin.  
Mellettünk aludt anyánk.  
A nép a föld alatt élt, akár az elásott harangok.  
S a pincéknek is alatta, titkok mellkasában,  
hol a szőlő s a penész is ízet szerzett,  
honnan némán származik az élet, –  
a föld alatt készültek fel a harcosok,  
s virágok útján kitörték a térre...

## III

Horogkereszt a küllő. Kígyó a ráf.  
Roskadó járműveik elől félre akart kúszni  
a legázolt út, a sebesített domb.

Mint pléhfedélről az őszi esővíz,  
megvert évezredek özönöltek  
dübörögve vissza napnyugat felé.  
Hosszú uralmuk bemarta magát öreg erdeinkbe:  
az irtások varratain csak tizenöt évesek a fák,  
új városrészek alatt beomlanak néha  
hajdani rejtett tömlöcök,  
s éjjelenként néha nyugtalanul vetik maguk  
az emlékekkel alvók  
s az embervérre emlékező halak.

De él a megöhlhetetlen nép...  
Haldokló harcosok utoljára felénk nyújtották  
ujjaikat, s virágok serkennek a sírokon.  
A győzelem várai ezek az új, nagy  
fehér paloták –  
s termelő emberekké nőnek immár  
az elsők e tájon,  
kiknek szülőházája népköztársaság.

## NEMZEDÉKEK

*december 30.*

A fejek megőszülnek.  
Az arcok ráncosodnak.  
A kezekkel nem bír az idő!  
Kibújtak kötélcsomókból  
és lapátot s baltát fogtak.  
A kezek sorakoztak  
s a hófelhős égre dobálták örömlükben  
a gyermek Köztársaságot.

Erdőkben lengő levelek a kezek.  
Folyókban lüktető hullámok a kezek,  
munkás menetben az osztály jelvényei!  
Mint tükörbe, néznek egymás tenyerébe  
és követ, kanalat, fegyvert, ceruzát  
vesznek át az idő raktáráblakánál.

S észre sem veszi, aki csak az évekkal  
elmosódó arcokat tartja számon,  
hogy szerszámot fogott már a mi kezünk is, fiúk,  
kik ezerkilencszáznegyvenhétben  
még gyermekek voltunk!

## TAVASZI SIRATÓ-ÉNEK

Ültem a nyár bölcsőit ringató fák alatt  
S kezemre hullt egy apró, zöld bogyó.  
Gesztenye nőtt volna belőle,  
Ha nem rágja le a hernyó-himlő,  
Vagy nem szikkasztja le a nap...

Könnyen, korán, még gyermekén lehullt.  
Az ilyen nyápic könnyen megkap  
Minden halált.  
Élete zöldje még csak  
Halvány, világos, szinte sárga.  
Alig született, hogy tudott volna  
Visszaütni a gyilkos halálra?  
Sejtjei héján még a rügy teje ragad,  
S cseppecskékben mint könny tapad az arcán,  
Kis feje mögül alig hullatta el  
A pólyapárna-szirmokat.

Elbarnul ütődött, halott kicsi teste.  
Mi szunnyadt el örökre –  
Mi ébredhetett volna benne?  
Titok!  
Éretlen jókedve is elvész vele,  
És sosem lesz szépfényű  
Komoly, okos, barna homlok,  
Ha majd szétpattanna a szeleburdi burok.

De tui is még csak  
Erőtlen, hamvas szőke pöszlék,  
S még csiklandani se tudnak!  
Sohase szúrnak már! ...

Eljáró Idő, de korán jársz néha!  
Egy nyárnyit ígért neki a lét,  
Lehetett volna érett, felnőtt gesztenye...

Ki tudja, melyik gesztenye-élet  
Tudja, fogja beváltani  
A vakon remélő annyi nyár  
Legmosolyosabb reményit?

Hát egy – az nem sok, nem érzik híja.  
Csak maga vesztett!

Csak az élet vesztett – egy gesztenyényit.

Mert mindennek, ha már élővé szerveződött,  
Belekóstolt a tökéletes, izgága-sejtű létbe,  
A legborzalmasabb: azt koplalni – halva.  
Jószántából még gesztenye-csira se halna.  
Mert bár egy nyárnyit égni, ázni – élni!  
Nem elég már, mint volt a nyers anyagnak  
A győzelmetlen öröklét nyugalma.

## LEGÉNYKEDÉS

Egy csikó elhúz egy legényt,  
Egy legény elhúz egy csikót.  
A legénynek is kedve lett,  
A csikónak is kedve volt.

A fűvön ropog ez a tánc,  
A mezők partján sír a fű,  
A naplemente ráborul  
S e viadal oly egyszerű.

Az esti rétek partjain  
Csak hangtalanul vívnek ők.  
Szökennek, megfeszül az ín  
És meghajolnak a fenyők.

Egymásra néznek: csillaguk  
Egymást süti, vakítaná!  
A szívük mélyen kalapál  
És behallszik a föld alá.

Az erdők és az emberek,  
A magok, s tán a holtak is  
Érzik a játék örömét  
S magukba szívnek valamit.

Az ilyen naplementeken  
A legtalálóbbs esti dal,  
Szívet-pihentető szeszély  
Egy ilyen döngő viadal.

Egy csikó elhúz egy legényt,  
Egy legény elhúz egy csikót...  
A mélyeknek is kedve lett,  
A csúcsoknak is kedve volt.

Az ember ősi erejét  
Ropogva érzi át a kar,  
S a világ úgy nekihevül,  
Hogy esteledni sem akar.

## AZ ÚR

Van aki tompán áll szembe a végtelennel,  
melybe a költő réved, és azt kérdi:  
„Mit látsz te ott, hol én semmit se látok?”

Van aki melléd áll, tekinteted követve,  
s aztán lenéz a jól ismert kövekre:  
„Mi volna ott, mi nem nyomaszt?” – és elmegy

a Végtelen elől, mely süt szemünkre,  
mint engedelmes, meztelen, nagy tükre  
maga-néző cseppnyi fókuszának. –

Azt hinnéd csillagos éjszakákon:  
nincs a föld alatt se hely, ahol  
elfordulhat tekinteted a tértől –

átsütik a csillagok a testünk,  
átsütik az ügyeink, az estünk,  
átsütik a vasnak ismert földet...

De megkérdezik gyanútlanul tőled:  
„Mit látsz ott, hol én semmit se látok?” –  
Érezd hamar: az emberek barátok!



Ilyenkor mondd: a többi csillag messze!  
S felfuvalkodó szíved ne eressze,  
hogy többnek, jobbnak érezzed magad:

Van aki szárnyal áll szembe a végtelennel,  
s értelme tud! – az azt is tudva tudja,  
hogy sehol nincs még, bár egy átlag-Ember!

## A FÖLD ÉJSZAKÁI

A nap, mint jó anya: lefeküvésre biztatva elmegy.  
A tűz világít. Ernyőcskéjét belenyitja  
a történelemelőtti nagy sötétbe.  
...Szürküledéskor meggyújthatták, már nem ültek el  
a madarakkal,  
maguk közt maradva ültek fénykarikákban.  
Valami ébren maradt az emberben a nappalokból,  
ami a természetben elcsendesedett, megszűnhetett  
egy éjszakára.  
Érzett: az éjszaka félelmetes lehetőségekkel telik meg,  
ha lesz, aki otthonosan mozoghat benne...  
Éjjeli vadászatok, csatározások,  
éjjeli vonulások, lombok szakadnak, patakok  
felzavarodnak,  
alvó nyúlfiak lábára lépnek, –  
éjjeli munka, szorosok felvert csendje, robbantások,  
éjjeli vonatok, –  
költők, mérnökök, államférfiak virrasztása ...  
Az élet ihletet fogott a nappalokból –  
elhitette: világosság nélkül nem is élhet!  
A földről az ember óta csupa foszforló éjszaka képe  
emelkedett fel!  
Szürküledéskor – az este hangtalan órái betelvén –  
íme a tüzek Neandervölgyben,  
Memfiszben fáklyák,  
Antwerpenben a lámpagyújtogató kiaggatta  
az utcai lámpásokat,  
és Moszkva, Párizs, Tokió villanyfényei  
lüktetnek-vernek az éjben...

ezer celziuszok az izzók hófehér üvegujjaiban!  
millió celziuszok az emberi öntudat sok sugarában!  
Most, itt – az építőtelep reflektorába érkezett végre  
kitartó kétnapi élete-vágya szerint egy rajongó pille,  
ahogy az ember világosságimádó gondolata  
    kívánczik,  
törne felfele folyton a napba.

## LENIN SZAVA

Messze a múltban, a jelennek háttal  
bandukolnak az elmúltott évek.  
Az elmúltott emberek, osztályharcosok  
mennek... érkezést már nem érnek.

Mentek a múltba, a jelennek háttal  
az elmúltott évek,  
mikor Lenin ránk szólt: a szavai  
minden elmentet utolértek,  
és abban a végtelen ballagó sorban  
mindenki megfordult,  
a holtak egy percre újra éltek!  
Az össz-emberiség hatalmas gyűlése  
torkollt egy térre –  
amarról visszánéztek, kik elteltek  
kárpótolatlan a halálban érve,  
emerről, akik még meg sem születtek  
s harcra, öröme, sorukra vártak...

Lenin beszél – ilyenkor közös, jól kívánt  
emberi dolgoknál fogva  
– múltban, jelenben, jövőben –  
milliárd hűséges tagja van ennek a pártnak!

## KRÓNKA HUNYADVÁRÁRÓL

Régi várak – most már vernek,  
Búzaszagú öreg termek.  
Bennük tábort már nem vernek,  
Bennük harcot már nem nyernek.

Úgy süti a nap is őket  
Mint elhagyott temetőket,  
S nem mint piros háztetőket,  
Új utcákat, nyers mezőket,

Melyeken az ásó nyoma  
Friss és be nem gyógyul soha:  
Új alapot ásnak oda,  
Utak, sínek futnak tova.

Cseng és dörmög itt az élet.  
Heves lüktetéssel éltet.  
Régi várak csendben élnek.  
Régi várak, mit reméltek?

Szívetek: a régi ember  
Elhalt harccal, szerelemmel.  
Mellkasotok annyi reggel  
Kihűtötte nagy szelekkel.

Kő rozetták, édes ívek  
Mégis várnak, mégis hívek !  
Próbát álló erős ívek  
Kőműves-kezekhez hívek.

Hosszú századévek telnek,  
Embert nyelnek, időt nyelnek.  
Próbát álló öreg termek  
Építőknak énekelnek:

Vár őrzi meg az erőtok,  
Nőni váratokban nőttök,  
Ronthatatlan vaserődök  
Öntik, ontják a jövőtök!

## ÖRÖK NAPLEMENTE

Világít a kohó.  
A vaskövek múltja éled valahol:  
öslények nyargalnak el a fortyogó vasban  
a gáz lila orchideái alól.

Világít a kohó. Fénye mint a lemenő napnak  
süt hosszan, vörösen csengő nagy termeken át.  
Az anyag, mely a lányos virágokat is termi,  
az olvadó vasból kiontja a föld férfias illatát.

Énekel a kohó. Leányka kórusok  
csengnek a zümmögő zajban, –  
a forróság képzeletében dalol.

Énekel a kohó. Milliárd éves esték  
találkoznak e mai estével itt: a nap lassan  
előáll izzón, örök erővel a munkások markai alól.

A párezer mágus árnyéka lassan húzódik össze,  
ahogy az öntőüst napja újra delelőre ér.

S úgy érzem, most érzem,  
hogy süt, simogat ki a vérből a nap melege  
s melegít ki a napból az emberi vér.

## HIROSIMA NAPJÁN

A nagy mindenségben kihúnyna egy lámpa,  
Ha a Föld elég.  
Tüntetések hangja, zúgó sokaságok  
Mondták ki: Elég!  
Figyeled a harcot: növekvő morajjal  
Vonul mind elébb –  
S Hirosima napján, augusztusi reggel  
Megdördül az ég.

Omló gomolyából felleg rajza bomlik:  
Nem a szörnyű gomba!  
Arany búzakéve ködeiből kel ki...

Hirosima napján!... Roppant erejével  
Minden tengeren  
Kussol ma a vihar, s atommagjaival  
Kilencven elem.  
A föld magába száll, repülők lapulnak –  
Hisz a végtelen  
Felsőbb szempontja: a béke dereng át ma  
Benn az emberen.



## CSILLAGKÉPEK VÁNDORLÁSA

Folyóvizek szép folyása:  
Csillagképek vándorlása.  
Az idő sok ege rendre  
Lepillant az emberekre.

Füzes partok folyóvize,  
Milyen lassan hozod ide  
Tükrödben a messzi fákat  
S a múlteti éjszakákat.

Csillagos ég régi tükre  
Éjszakánként vizeidben  
Nézte magát, – ott a képe,  
Úszik tengerek elébe.

Füzes partok folyóvize  
Nagyon lassan hozza ide  
Tükrében a messzi fákat  
S az elhagyott éjszakákat.

Tengerig a csillag képe  
Ó, csak olyan lassan ér le,  
Mintha almavirág lenne  
S tavasz óta úszna benne.

Folyók tükre, válj meg tőle!  
Más ég borul ma a földre,  
Más ég süti a mezőket,  
Almafákat, új tetőket.

Hej, ti almák, ha tudnátok,  
Milyen égbolt borul rátok:  
Virágzástól beérésig  
Kétszer jutottunk az égig!

Minden rakétaút rajza  
Egek mélyét felkavarja,  
Folyók színén úszik tükre  
S villogást hoz a szemünkbe.

## A CSILLAGOK FELETT

Csendes katonatemető:  
A csillagok felett – mező.  
Lüktető talpán a jelennek  
Én élve érzem hogyan pihennek.

Egy szovjet katonasapka csillaga  
Beépült lenn a föld falaiba:  
A csata után ásott tömegsír  
Legmélyén hallgat kis testén a pír.

Vöröslík ott is, piros mindenütt,  
Ahova halott szovjet hős feküdt.  
És felvöröslík nappal, éjjelen  
A földön milliók szíveiben.

Egy szovjet katonasapka csillaga  
Megmozdul lenn a föld falaiban,  
Megmozdul bennem, benned – és a táj  
A győzelem nagy traverzein áll.

Átszövik földünk e csillagzatok.  
A föld alól a kozmoszig ragyog  
A kommunizmus vörös vércöre.  
Küldd meleged roppant ereibe,

Add az erőd a roppant ragyogáshoz,  
Mely új, világvárosi csillogást hoz,  
Elmélyedt építést és nagy költészetet...  
A szívem halkán ver a csillagok felett.



Rönk lábú nép, a szikla talpú had.  
Itt milliók nagy erdeje halad.  
Reng, döng a táj, a népek rengetik,  
a holnap  
Zászlója száll, a népek lengetik.

## HÓRIA-INDULÓ

Hória kereke készül, testvér,  
Nagy szél nyögeti a fákat.  
Jajgat a jegenye: „Rólam nyestél  
Császár kerekese ágat...”

Mért remeg ez a rét? Föld reng, testvér,  
Utcák kövezete sáros.  
Hória kerekét hozzák testén,  
Attól dübörög a város.

Hóvihar ereje, verd az erdőt,  
Mért ad kereket a várnak,  
Hória serege újra eljön,  
Népek ezerei várnak!

Csillag a hegyeken. Tábortúzzel  
Szítják fiai e földnek.  
Láng fut a fedelen, csendőrt űzz el,  
Császár lovasait öld meg!

Egykor e tereken vérünk omlott,  
S csendőr menetel a vérben...  
Hória kereke sortűz volt ott, –  
Visszhang dübörög a téren...

## HARCOK FÉNYE

Augusztusi éjszakákon  
emberek, ha égre néztek,  
énekeket hoznak erre  
visszatérő csillagképek.

Menetelő millióknak  
robajai szállnak, jönnek  
fenyves úton, hajnalonként,  
fátyolában nagy ködöknek.

Napkeltekor frissen nyíló  
piros szirmú nagy virágok  
lengnek, ahogy lobogóink  
előntötték a világot.

Népes hadak, munkás hadak  
délíg felértek a térre.  
Délután nagy ropogásban  
záporeső hullt a vérre.

Másnap sárban mentek tovább.  
Minden patak zúgott, áradt.  
Mögöttük a város felől  
újra füstöltek a gyárok...



Augusztusi éjszakákon  
építők, ha égre néztek,  
harcok fényét sütik rátok  
visszatérő csillagképek.

## REGGEL A KŐBÁNYÁNÁL

A dinamitorsok kanóca ég.  
Aranyló szegletek, csillámló törmelék –  
fölöttünk harmatos, feszült a csend.  
Az erő ujjai a hegybe bent!  
Az ember ujjai bontják a hegy fejét.  
Hatalmas porköpenyben omlik szét...  
S most ideér a hang. A robbanás  
az alsó völgyeken rian tovább,  
szelében ellapul, lobog a rét füve,  
s figyelve égnek áll az állatok füle...  
Hegyindulás! Nagy ősi helyzetek  
mozdulnak el a föld szíve felett,  
millió éve nőtt oszlopsorok,  
finom csipkészetek, rejtett üregek, mély fokok.  
A kő keménysége, a nyers erő,  
a föld épülete tűnik elő.  
Jövendő ezredévhez méltó alapok:  
így nyersen is elképzelt alakok,  
szobroknak való tömbök omlanak,  
dübörgő halmazuk lehull a fal alatt...  
S a hegy falán az ontás krátere  
percek alatt ezer munkással lesz tele.  
A föld sebét először éri fény,  
érzékenyen nyirok ragyog hűvös kövén.  
Érzékenyebb, mint fenn a harmatok:  
a harmat újra száll, – ez csak egyszer ragyog...  
Helyette millió év virága: ember termet  
foglalja el a kirobbantott termet.  
Árnyékaik mint furcsa levelek  
lobognak a kövek között, kövek felett.

A reggel tenyerén a könnyű ég,  
világító nagy bányalámpa ég.  
S mint öreg, ősi sziklaarcú bölcs,  
csikorgón, mélyen mosolyog a föld.  
A kő majd kell nekünk, ő tudta jól.  
Minden előjön általunk a súly alól.  
Úgy tűnik el kedvenc kincseiről a torz nyomás,  
ahogy fölöttünk itt megszűnt az elnyomás.  
S a megkönnyebbülés rohan, repül úton, sínen,  
s minden megépül újra itt a felszínen.

## LÉGIFELVÉTEL

Fehér mezők: só hamis jégvirága  
Százholdakon. Egy élő fölt sehol.  
Egy fa sem él, egy út sem indul erre.  
Lassan szivároog fel a föld alól

A kőzetek, a hely szép tiszta kincse,  
Mit nem értékel sem fű, sem bogár.  
Az ember megtalálta, s jötte óta  
Mint első nagy virág – egy szonda áll.

## A DÉLUTÁNI TÁJ

A fény a tér falát közelbe hozta.  
Ezernyi pászma szeli át és osztja, osztja.  
Mint világrészek úsznak el a nap előtt az árnyak.  
Robog a szél, nagy vonatai járnak, –  
Ahol kitör egy fénysugár, csengőn tolatnak.  
Utak, méltó utak – a gondolatnak,  
Mely itt lebeg az emlék-lakta tájon,  
Ős bányavölgyek hajlatán a három gyáron.  
E délutáni fény az ég színén s a völgy ölében,  
Lassan vonul a nap után, dobogva, szépen –  
A föld viszi, viszi a végtelenbe...  
S nagy évek gyöngyei gurulnak szembe.

## RÓMAI-KORI BÁNYAFÁK

Kié e kitartó erő?  
Eddig sok tízezer eső  
Szívódott át ereiken.  
A hegy már nem rajtuk pihen.  
De sorban állnak, régi jók.  
Előjönnek mint légiók,  
Időverten, szürkék, nagyok.  
A térdük körül víz ragyog,  
A szívük tája csupa só,  
A vállukon mint dőlt hajó:  
A korhadt mennyezet ölén  
Földdarab, füvek, déli fény ...  
Nagy forradás körül a táj,  
Egy repedés a bánya-száj,  
Hol egykoron a dák, a trák  
Leszállt a hűvösségen át  
És rézből való csákányt vitt  
S levitte rendre erdeit  
És ásott s utat ültetett  
E szálfákból. – A fal megett  
Mint ellenség rengett a só,  
Morgott a földalatti tó.  
Fájdalmakat és rémeket  
Küldött s ő verejtékezett,  
Savával égette a vér,  
Ezerszer mondta: visszatér!...  
Amott meg kinn a felszínen,  
Hol fából ácsolt rossz sínen  
Kocsikat toltak vén rabok,

Az őr, a zsoldos várta ott –  
S éppúgy ijeszti, úzi ő,  
Ha üres kézzel jön elő...

Vonultak hát a bányafák  
Kézről kézre, sok vállon át.  
A mélyben, bajban csak ezek  
Voltak veletek, emberek!  
Kié e kitartó erő?  
A lehullt tízezer eső,  
Az elmorajlott sok vihar  
A háborúk bajaival,  
S a győzelem nagy évei  
Mutatják, kié: – Mind neki,  
E népnek adta ez a föld!  
Oly gyöngéd szívvel örököld,  
Mint élő erdők taraját,  
Az ezredéves bányafát!

## A SÓ SZONETTJE

A só a végtelenbe hull magától:  
A nap kiégeti hitvány vizét,  
Ködök emelkednek ki udvarából  
És szürke csillagokra porlik szét.

De só marad ő vérben és a vízben,  
Csillagkristályok rokona marad.  
Az anyag szívóssága ő, egy ízben  
Feltörekvő néma akarat.

Ember vigyázza, hogy ne rostokoljon,  
A mélyek mélyéről szedik elő,  
Hegyeket nyal le róla az eső,

Hogy esti szélfuvástól elomoljon,  
Mint nyári hó a fütelen hegyen...  
És tenger-hangulatú is legyen...



## LEGENDA

Lóg a lenge lég. Felém csikordul  
S imbolyogva elhal egy madár.  
Síró kapkodás lobog az éjben  
Történelmünk vaskapuinál.

Most egy éjszakára újra nyílnak  
S visszatér ki egykor kinnrekedt.  
Ezredéves tárgyak jönnek, élnek,  
S mindenik valakit még keres:

Emberét, akinek öröme  
Egykor élt. Mert élt tisztán e tál,  
Melyre ma a rozsdá rak gyümölcsöt,  
Mely magára étket nem talál.

Élt tisztán e szőnyeg itt az árkon,  
Élt tisztán e hegyre vivő út.  
Zsoldosok rohantak akkor rájuk,  
Tűz harapta át a csöpp falut.

Félig elsüllyedt telep mered ki –  
S valahol a sáncok mélyein  
Dák virágok, szöttesek nyugosznak.  
S régi arcok árkaiban a kín.

Kőlapok alatt lapulnak gyáva  
Fába vésett istenalakok.  
Hajdani csatáknak szemtanúi:  
Földbe ásott néma ablakok...

Rég kipusztult erdők unokái  
Zúgnak itt ma mélyen, őregen.  
De a só, az ősi bányász kincse

Mint bogár, kibúj a köveken.  
Lóg a lenge lég. Felém csikordul  
S villámlóan elhal egy madár.  
Arra fordulok hol bánya dörmög  
Történelmünk vaskapuinál.

## A KÉMIA

Egy repedés csipkéje felett ültem  
S hallgattam, hogy a mélyben fut a lé.  
A föld testébe nyílt csöveken jutnak  
Új anyagok a meglevők felé.

S hány ezer évig kiszolgáltak szűkös  
Készleteikből minket e kohók!  
De több kell, s *más!* Most más veszélybe futnak  
Az új idők, e roppant űrhajók.

Ezerszer különb próbákat kell állnunk!  
Vas hűség és valóságos acél  
Sokmilliószor sistereg viharban!  
S nyilvánvaló, nagy biztonság a cél.

A munkásemberiség vonul, s közben övig  
Ím beburkol a régi, tompa föld:  
A nyers vasak nyers burka, nyers tanulság,  
A bőr, botok, mezők, utak, a zöld.

De jobb erők és halhatatlan álmok  
Hevítik már az új nagy üstöket  
És űrbe emelkedő sisakunkhoz  
Az anyag új varázsos ötvözet.

És fegyverünk s szerszámunk egyre tisztul,  
Mert műhelyünk itt egyre lángolóbb.  
És nemsokára elérjük a földön –  
Hogy csak az értelem s egy csillag óv.

## FEHÉR KÖPENYEK

Daru lebeg, mint úszó léghajó.  
Az anyag érkezik – üvölt a két kohó.  
Lenn döngő zuhatag felel neki.  
Sötét terek. A tűz visszfényei.  
És mindenütt a fehér köpenyek:  
Tömör zászlók, uralkodó jelek,  
Kis pontjaik egy új rend sarkai,  
Új szerkezet fog rajtuk állani.  
Az emberek, mint apró fellegek  
Bejárják ezt a dübörgő eget.  
Állóvizek!... Bányák!... Ó lomha múlt!  
A föld bőgött, dühöng – de alakult!

## MARADANDÓSÁG

Esti esővel a nyár  
A sokatmosott hegyen jár.  
E tompa naplementeken  
A lila múlt jelent nekem:

„– A régít átadom neked:  
A föld!... A táj!... S az énekek!...  
Kevés érték abból, mi volt  
S több ezer évig robotolt,  
Kevés a tiszta lelki kincs  
Vívmányaim közt, s szinte nincs  
Törvényem, amely megmarad  
Új rended uralma alatt.  
Az én vonuló emberem  
Sok-holtas csatatereken  
Kardként hordta az érdeket,  
Ím, roncsát adom át neked ...”

A hegyen, hol a reggel jön,  
Megakad szemem a jövőn.  
Mint madár billeg el a perc:  
„– Felelsz!  
– Felelsz!  
– Felelsz!  
– Felelsz  
A tájakért körül. Korod  
Egyetlen lelki rokonod  
Minden idők ideje közt.  
Ti dolgoztok e fák között,

Utakat törtök s ver vihar,  
A győzelem hidaival  
Keresztezték mélységeket...  
Én semmit sem adok neked,  
Fordítva áll dolgod velem:  
Egykoron majd *te adsz* nekem.  
Felelsz a kincsért, mit korod,  
Egyetlen lelki rokonod  
Az ember nagy szívébe tesz.  
Roppant időnek építesz!  
Hát agitálj! S az éneken  
Legyen páncél az értelem!...”  
A LEBEGŐ SZÉLHEZ

## A LEBEGŐ SZÉLHEZ

Te puha! Te szilaj!  
Te anyagtalan és színtelen,  
Ki mindig hozzánk jössz,  
És mégsem vagy sohasem nálunk;  
Te, ki viseled önnön testedbe fúrva  
Az éles hegyeket, a tarajos tengereket,  
A csiklandós, borzas földeket,  
A nagyot, a kicsit, a keményet, a lágyat,  
A szárazat, a nedveset,  
Élőt és élettelen, fénylőt és tompát.  
A színeket s az illatokat;  
Ó, te, ki a levegő nagy üvegébe  
Olvasztva őrzöl, csillogtatsz  
Minden testet!

Jöjj, most jöjj és –  
Szemed nincs, karod nincs, szád nincs,  
De lásd, és öleld, és csókold  
Körül őt,  
S ott legyen helye,  
Hol világot ölelő alakodban  
A szív lenne benned.



## A KEZED

Miért szeretem úgy  
Fogni a kezéd?  
Két kicsi kézzel kormányzol engem.  
Ezt a hatalmat honnan veszed?  
Belém csak úgy átfut  
Valami áram  
Parancsolón és kérőn,  
Zavaros, édes, értetlen jelekben.  
Nem is én döntök, mit kell tennem;  
Egy csöppnyi simaság  
Bebújt a megoldott ökölbe.  
Ilyenkor mindig felkapnálak ölbé,  
Egyetlen kéz, kar lennék  
Téged féltőn emelni, vinni,  
Ahogy a kezem viszi a kezéd...

Nézem összefogott kezünket.  
Érzem, hogy te fogod.  
Viszem a kezünk ölelését,  
Amerre akarsz.

Miért is szeretem úgy fogni a kezéd?

Fogni a kezéd, s enyémnek tudni,  
És sűrűn fogadkozó kis szorítások  
Szerelem duzzasztó mágnesébe fogva  
Menni veled, menni, menni,

Örökké, kézen fogva...  
Mert kemények a nyelvek,  
Szigorú szerszámaim,  
A puskák is kemények,  
És kemények a kezek.  
Durva minden, amit  
Fogni kell kezemmel.

    Csak a kezéd tudnám,  
    Amíg élek, vinni,  
    Fájó görcsök nélkül,  
    Sebesülés nélkül,  
    Nem reszkető kézzel,  
    Puha szerelemmel.

## MERJ MELLÉM ÁLLNI

Ha múltba, közönybe menekülve  
Elfuthatnék a nékem szánt sors elől,  
S csak neked élni boldogan,  
Már biztos, megélt életet adnának,  
S mindent tudnék előre:  
Nem kellene!

Az ismeretlen *mai* világ a legszebb.  
Nekem így jó: forrón megélni sorsom,  
A sosemlátottat jelennek látni,  
S minden ígéretet így bevárni.

De nélküled nem. Nem nélküled akartam.

Maradj velem, merd végigélni  
Azt, amiből csak én vagyok biztos neked.  
Sohasem engedek  
Belőled egy sejtet se másnak.  
Ha egyetlen igazgyöngye  
Volnál is a világnak,  
Akkor is mernélek követelni!

Őrülden vakmerő,  
Konokul a napot leöklöző  
Hős és kérő fény leszek veled.  
De nélküled  
Elégett, elfogyott lámpafény,  
Pislogni nem akaró,  
Sötétté húnnyó semmi.

Örökre válassz:  
Csak naptól kacéran fénylő gyöngy,  
Vagy belülről, tőlem izzó vércsepp  
Akarsz lenni?

Elbújok álmaidba  
S szemedbe villogom még százszor, ezerszer,  
Mit annyiszor – varázsrontón – akartam:  
Hogy ne válasszunk kényelem-halált  
Ahelyett, mi még nyugtalan, halhatatlan.

## ÉBREN

A sötétbe odaterített  
Árnyékok és világoskékek  
Féltékenyen dognak előlem  
Mikor úgy megölelnék.

Milyen édes lehetsz ha alszol.

Alszik a szemed. A kéket  
Takaró pilla-hártya-tüll  
Foszforos nagyon titkolt vágyak  
Ömlésétől ázik belül.

Alszik a szemöldököd. Szeszélye  
Most is ki-kinyújtózik, borong,  
Ahogy hódol vagy ahogy tagad  
Az ébredni-ítélt álom köd.  
Alszik – édes két olyan ívvel,  
Ahogy csak a te szemed felett  
Alhat, a szemöldököd.

Alszik a hangod.  
Ki-nem-mondott holnapi bűgő mondatok  
Feszülnek. Azért süket az éjjel,  
Mert soha egyetlen rezzenéssel  
Nem hallotta a hangodat.

Alszik a hajad.  
Meg-meggyűrött  
Egymásba ölelő tincseket  
Ringat nyakadba bomlott copfod.  
Reggelig minden sornyi gyöngyén  
Még egy aranysejt ered.

Alszol. Alszik a mozdulatod,  
A benned fojtott mese-táncok,  
Lépések és ölelések,  
A pillanatnyi részletek,  
Mindenik külön elaludva  
S álomba fűltan együtt egy  
Csipkerózsika-mese.  
Mióta és hányszor éltem  
Benne én is, ismerem  
Minden ideges rezzenésed  
Mikor születik s alszik el...

De most, így?...  
Édes lehetsz, ha alszol...

Ha az éjszakába oldva,  
Sugár-szemekre bomolva  
Odaszöknék, hogy megnézzelek –  
Melletted pisszegve szólna  
A gondolat bennem a szóra;  
Nem tudhatok s nem érthetek!  
S így elaludnék – belenyugodnék.  
Hogy forrok, fájok – azért élek,  
Mert szépség ennyi kín veled.

## MÁJUS-ESŐK

...Mert mikor nem benned gyönyörködöm,  
Azt figyelem hogy gyűl össze a zápor.

Madarak árnyai suhannak végig mindenem, mezőn,  
A gyorsan-suhanó föld árnyékánál is sebesebben,  
S búvólten utánuk rántják a tekintetem.  
De lihegve lemaradok egy oldal alján,  
Hol a tejnek-szánt zöldfüvű völgyekbe  
Bandukolnak vissza, szembe velünk,  
Mint gubás öreg parasztok,  
A barnára száradt tavalyi kazlak.  
A karók hegyére, mint homokóra,  
Az elomló utolsó fehér felhő  
Pattogó, forró szemetet hullat.  
Az erdei úton, a súlyos porba  
Kiterült keréknyom-karikákba  
Rajzolja korai madarak hangját  
A türelmes, tízszer is törülő szél.

Aztán egy pillanatra megremeg a világosság,  
Mikor dübörögve elgurul a kerek nap  
A más völgyek fele lejtő hegyek bádogfedelén.

S a villanásnyi csendben visszanézek rád.  
A pilláid alatt egy picurka csepp:  
Egy percig nem törődtem veled,  
A kezed is elengedtem...

Ó, mi érhetne

Annyi millió év előtt a májust...?

## VIRÁG-VERS

A virágok, a füvek, a fák nem tudnak kacagni,  
Még akkor sem, ha vállukon vihetnek,  
Ha szoknyád szelétől lebben a levelek tenyere,  
Akkor sem, ha derekad érik sárga és lila csókok,  
Ha nyakadba nyúl a füzek ujja.

De messze erdők remegnek,  
Mikor a kertnyi földre lépsz,  
S a szélben átborzong, hogy megölelt.

S ha pengénének a virágok,  
Ha kondulhatna a hóvirág harangja,  
Csengénének az ibolyák,  
Egy pillanatra  
Megtorpanna a száguldó ég,  
Aztán – tovább!  
Szilajabb száguldással taposna végig a szél  
A szóló szirmokon.

S mikor a kertet, az utcát, az erdőt járod,  
Zengénének kelyhek kacajára, szirmok színére  
Hangszerelve, tavasztól-októberig a virágok.



## KÉRELEM

Légy jó a tavaszhoz, édes.  
Simogasd meg a hegyek éles,  
Érzéketlen gerinceit,  
S a dombokat, melyek mint legelő állatok,  
Lassan elmásznak az ég faláig.  
Cirógasd meg a borzas, mogorva fákat,  
És sajnáld a sokszor-zuhanó patakot.  
Nézzed, nézzed a kék eget,  
Mert úgy szereti a szemedet!  
S őrizd meg a virág-szagot,  
Amelytől megbolydul mindig a csend levegője,  
Mikor hozzáér,  
És születik a szél,  
Aki körülleg borzongó kérelemmel,  
Hogy légy jó a tavaszhoz, édes.  
Túrd a tócsák rajongó, fényes,  
Rádnéző picit szemeit,  
Cirógasd meg a konokul ácsorgó fákat,  
És sajnáld az önként-zuhanó patakot,  
Fogd fel az esőcseppeket  
Mielőtt tóba hullnak és tengerré nem lehetnek.

Szeresd őket, mert mindenikük vagyok.  
És ahányszor törődsz velük,  
Annyiszor szerethetsz.

## HONNAN VITTEM NEKED A VIRÁGOT

Elmondom azt is, édes.  
Hiheted-e, hogy türelmes gyökerek ujja  
Azóta gyűjti ezt a hófehéret,  
Mikor csak hullt, csak hullt,  
S a pelyhekből nem álltak össze még a rózsák?

Reggel az anyákkal piacra menő kislányok  
A járdán sifitelve, mondogatnak magukban,  
És hirtelen kigondolt játékokat játszanak:  
Átugrálják a léckerítések  
Keresztbefekvő árnyékait.  
Ilyenkor meglibben rajtuk a rövid szoknya.

Így nyíltak ki a lehülő éjszakák  
Keskenyülő sávjain átlibbenve  
Az idei bimbók is, egymás után.  
Mindig bontott egyet a szél  
A lazuló, engedelmes szirmokon.

Az orgonák óriás ágai itt libegnek a város felett,  
Mert mindenütt érzem őket.  
És megszagolják áhítattal a kislányok is,  
S máris elfeledve táncolnak tovább  
Félhangosan dúdolt dallamokra.  
Ó, el is szégyelnék maguk,  
Ha tudnák, hogy észrevettem őket!  
Hát lehajlítom magam elé  
A rugalmas szél-szárú tömött fellegeket.

Esténcént holdfényes portól bolyhos a járda.  
Álmosan mennek haza a kislányok.  
Mefogóznak a nyikorgó kosár fülébe,  
Vagy anyjuk ujját tartják, mint hatalmas, meleg  
tulipánszárat.  
S már nem ugrálják át a villany-vetette árnyékokat.

Ilyen kislány voltál, mikor először jutott eszembe  
Virágot vinni neked.

## KÉKSZEMŰNEK

Játsszunk májust  
Ne csodálkozz  
Ilyen játék nem volt még

Közel hajlok majd a földhöz  
És a szemed lesz az ég  
És öllelek és szorítlak  
S nézek addig nézek rád  
Amig mint kis déli felhő  
Megmozdul csöppet a szád  
S rácsókolok mosolyodra  
Ajkad sarka olyan part  
Minek picic remegése  
Eget s vizet visszatart  
Szédült összeolvadástól  
Gonoszkodni akarok  
Csábítani és kicsikarni  
Lassan lassan hogy a sok  
Régen kívánt kicsi kincsset  
Tőled mind mind elvegyem  
Szirmonként és ajakanként  
Enyém virágom legyen

Játsszunk májust  
S nyárra őszre  
Tudod már és szereted  
Hogy  
Földre fektetem a fejem  
S égnek nézem szemedet.

## LEGSZEBB SZERELMIVERS

A virágok, melyek a szerelem  
egyik hónapjában segítettek nekem.  
elmúltak.

A versek, melyek a szerelem  
egyik évszakában segítettek nekem,  
alszanak.

Kész gyöngyszemhez nem ragasztgat már a tenger,  
ezért elárvul minden, amit elhagyunk, mert kész!

Legszebb szerelmiversem nem adom.

Legszebb szerelmivers, mit most se,  
sohase mondok el, mert megvan  
a szerelemben, – se keresni, se kérni,  
se hívni, se hálálkodni nem kell.

Legszebb szerelmiversem sosincs kész,  
pedig lassan belegyűjtök mindent,  
mi segített:

egyszeri történetünket s a világtörténelmet,  
kényes hangulatokat és kőszerszámokat,  
törvényeket, társadalmi formákat,  
aranyat, pénzt, erőt,  
másnak kiadott lírai titkokat  
és megmutatott materialista érveket,  
tömegdalok hatását és olyan örömöket,  
hogy millió ember báljában az egyetlen érdekel!

Emberi áramvonalaimba fogadok mindent  
– hisz ez a céloom –  
mi nyersen kívülről támogatott,  
hogy megnyerő legyek és megszeressenek.

## RÓZSA-VERS

*Variációk egy emlékre*

...Kihajlott az útra  
Ezüst szárú bokra,  
Arany szárú csokra.

Túl a kerítésen  
Kurtacopfos lánykák  
Eszterláncot jártak,

Mint csokra arany  
szála,  
bokra ezüst szára  
hegyén, itt a rózsán  
sziromlevelek...

S kézen fogott hangjuk,  
Csücsöri harangjuk  
Halkan cilimpelt egy  
Hosszú éneket.

Keringett az ének  
Nóta karikába ...  
Mint a rózsaszirmok,  
Körbe-körbe járva...

*A csészelevelek tánca*

Mi voltunk az első színes csöppek.  
Hajdan bimbó volt a rózsza, szép!  
Ölünkől a többi szépek jöttek,  
Lábunk már a szár szélére lép.

*Első sor szíromlevél*

Még szebbek. Az első szépek lánya.  
Kinyílt már a körbe-karikánk.  
Táncolunk és öleljük a lányunk,  
S ölében hord minket még anyánk.

*Külső sor szírom*

Pici blúzok, pici színes selymek.  
Kuncogunk: ha egy kis kék bogár,  
Vakmerő fiú a körbe rontna –  
Összefutva kikergetjük már.

*Belső sor szírom*

Nagyot-alvó, pici szájú szépek:  
Unokák és majdani leányok.  
Karikánknak bimbó-belsejében  
Csak tipegnek táncot-játszó álmok.

Ezüstszálú bokron,  
Aranyszálú csokron  
Túl a kerítésen  
A legbenső szirmok  
Eszterláncot jártak.

Tüskés rózsát téptem,  
Tüskéit letéptem –  
S megjött a legényke,  
Rózsa a kezébe,  
Mint akit itt várnak.

Forog az eszterlánc,  
Keringnek a szirmok.  
Futok szála körül,  
A karikát járom.

Ejnye, ide nézzen,  
S engem fogjon kézen!  
Ott játszott a párom.



*Megmutatom neked a rózsát*

Letéptem egy szálban az időket,  
Tenyeremen nyílnak, rám lehelnek  
Asszonyok: a holtak s még nem élők.  
Higgyétek! a rózsák énekelnek.

S minden este más sziromsor perdül  
Bimbó-belsejétől-váló táncra,  
S másnapig az ő énekük hódít:  
Uralnak a rózsa illatában.

Szirmai oly régi szépanyáknak,  
Kiket ma már nem néznék rokonnak –  
Rásimulnak szára tövisére,  
Ezt tudnak még: szúrásoktól óvnak,

S hogy unokám mily szép! a bimbó súlyán  
Érzem: ma hiány a könnyúsége...  
De illat – csak a tied szól belőle,  
Az én napomnak benned él a vége.

Süt a nap, – a rózsa,  
Rózsa hervadóba!  
Kicsi kancsót fogtam,  
Szaladtam a kútra,  
csorgó csappal, vízzel,  
csengő cseppel, tízzel  
meg- és meglocsoltam.

S másnap megcsókoltam  
Gyönyörűre bomló,  
álmaimra omló  
ajkai harangját  
sokszor megcsókoltam.

...Kihajlott az útra...  
Mért hajlott az útba!

## AZ ÖNTUDAT

Milyen is az az állatoknak, hogy mindig kinn, csak kinn! A szél minden hangulatát beszívják, a tél minden szagát elérik. Belém a természet csak lobogó levelekkel hull. Bennük egészen zuhog, csak az értelem buborékjai nem érik őket.

Az értelem buborékjai engem érnek.

Színtelen csillagzatuk megakad arcomban, hajamban, vagy azzal hívja magára figyelmem, hogy valami hirtelen elsuhan tőlem, körülvesz, kérlel, – s már-már olyan finom és tiszta, hogy lány arca kell kirajzolódjék rajta:

„A világ vagyok, – az időbe-foglalt emberi esetek üzennek, írott és íratlan és már el is felejtett igaz történetek jelentkeznek, tanulságuk követelőzik: – szocializmust érdemelsz, igazságot!”

A gondolat tízezer éve magátemésztve nézi, a lélek udvari termeiben mint pusztít a halál: tudatlanság, kishit, elmebetegség, a pénz aljas imádata, fasizmus, fordítja vissza emberi lények arcát az állati sorba. De az emberiség húsáról leromló ellenség-osztály különben is halandó ember, – hát be ne szüntesd a harcot!...”

Ilyenkor hatalmas lélegzetet veszek, hogy belülről érezzem magam és érezzem milliárd másom – nincs annál biztatóbb semmi: ha megérezem milyen vagyok!

Az ilyen pillanatok magamba szívom, átdobogom, s mögöttem elmaradnak – és máris helyreállt a vonulás torlódott rendje.

Az idő valahogy szélirányon vonul, érzem, mert a levegőben is halk áramlást támaszt a történelem.

## DISPUTA EGY SZÖKŐKÚTRÓL

*Az útbaigazító:* Kövel kirakott  
Téren csordogál.  
Ezren hordják, isszák –  
Soha ki nem fogy  
Soha el nem áll.

*Egy kétkedő  
vándor:* Hogy létezik, hogy  
Ilyen kopár hegyen,  
Magas meredeken  
S városban! találtak  
Jó innivalót?

*Helybéli:* Oly konok nyomása,  
Melynek nincsen mása  
Itt lövellte fel.

*Másik kétkedő:* Mért nem az erdőben  
Szívódott fel, tölgyben,  
Vagy táplált folyót?

*Helybéli:* Itt gyúlt lenn, kövekben,  
Irdatlan tömegben  
S tudta: – itten kell!

*Harmadik vándor:* Á! Talán ez volna?  
Nem tetszik a forma.

*Útbaigazító:* Egy furfangos órás  
Kerékre terelte  
És most jár egy óra...

*Harmadik vándor:* Azt'szem, tehet róla,  
Hogy nem fenyves forrás,  
Nem rézfényű vízcsap,  
Hanem rozsdás térdű  
Kőajakú nimfa  
Világrahozója!

*Helybéli:*

*Suhanc:*

Te mondd meg! Te éppen  
Most hajoltál inni...  
Milyen ez a kút?  
Lehet kívül furcsa.  
De mindegy ki fürta  
S mért raktak, mért tettek  
Ilyen kőfalút.

Nem érdemes nektek  
Képe hírét vinni...  
De ritka az íz.  
S fiatalok is csalja  
Majd és megitatja.  
– Nem a kút! A víz!



## SCHUBERT TÉLI ÚTJA

### *A dal*

A vándor nyomában a tél.  
Úttalan utakon elér.

Gyalázatos hóviharak!  
Honnan tudjátok hol vagyok?

Így fogadnak a németek.  
Hallgasd csak ezt az éneket!

Halk havazásban városok,  
széparcú gyermekkórusok...

A harangok alól a bűn  
megsüketülve tovatűn.

Kilenc táj kékezüst haván  
kilenc csengővel fut a szán.

Tűnődve nézik farkasok.  
S addig békével ballagok...



*A muzsikus*

A zene szánján érkezem.  
A hóba mártom két kezem.

A hó alatt a föld telet  
nagy fagyott billentyűivel.

E mozdulatom ismerős:  
kőszerszám után nyúl az ős,

vagy sírba fektet valakit,  
agyagért nyúl és alakít...

S e mozdulatom idegen:  
a föld ott hallgat hidegen,

és nem kér s nem ad semmit át,  
mikor kapom a muzsikát.

A sok-sok szükséges miatt  
tűnhet póznak e mozdulat.

Úgy tűnhet: amíg milliók  
csak jobbágy-bánásmódra jók,

míg erőlködnek ezerek,  
hívságok a művészetek,

póz minden öröm, míg a harc  
az egyetlen valódi arc.

Nem! az öröm az emberen  
kora virágokat terem:

ezért az öröm felkelés,  
az ellensége ellen kés.

A szép-okozta élvezet  
a méltóságig elvezet,

ha kitartóan ostromol,  
szolga kibúj az úr alól.

Átérti: az megszégyenít,  
hogymég ott érjen valakit,

mikor a szépség mint a lány  
átlebeg termen és szobán.

Elég egy percnyi ámulat,  
mely ember-művet felmutat

és elhalványul minden más,  
halvánnyá lesz az „alkotás”.

S kiszolgáltatott milliók  
megérik hirtelen, hogy jók,

mert jók, akik teremtenek.  
Ámuljanak az emberek!

A színész és az énekes  
számukra módokat keres.

Így szólít minden trombita  
az osztályrend hágóira,

s még harminc-negyven évi harc  
s ott érvvel vár reájuk Marx.

A mives önmagába néz.  
Az ács megéri: ő az ész –

annyi feldolgozott fenyő  
értelme, terve benne nő ...

Minden csupán csak abban él,  
ki dolgozik a többiér.

Ó, lázító szelíd zenész!  
Nem pártatlan az emberész!

Az értelem nagy szeme lát.  
A farkashangú éjszakát

belepte mint a múlt, a hó.  
Mint jég alatti tiszta tó,

a múlt testében él a dal,  
és minden Schubert fiatal.

Mert minden mit az ember ér,  
nagy dolgaiban benne él.

És minden mi Embert jelent  
a szíveken előrement,

és alkotott és épített  
egy igazságos szép hitet:

hogy tartalmazza majd a rend,  
mely meglelégedést terem.

## SZERTARTÁS EGY NEMZEDÉK NEVÉBEN

### *Invokáció*

Állandóan kísértenek a dolgok,  
A felismert hasznú formák  
S az anyag igénybevehető szolgálatai.

Örök-nyughatatlan ember a nevem.

Tanúnak hívom a múltam,  
A páfrány-ernyős, kénközárporos kort:  
A házakat, eszközöket nem kaptuk úgy,  
Készen, mint a hegyeket, a fákat,  
Hát kétkézre fogtuk az elemeket,  
És sorra próbáltuk őket kalapácsnak.

Elkoptak rendre a réz-, a vas-,  
az arany-csákányok,  
De nehezen s lassan mentünk valamire.  
A századok pedig teltek,  
És száználmasan szenvedett a vándorló vér,  
És állandóan kísértettek a dolgok,  
A felismert hasznú formák  
S az anyag igénybevehető szolgálatai.

Örök változó, mozgó anyag,  
– Hegyek, tengerek, városok, tollak,  
emberek teste, –

Ki istenekkel szemben fiaidnak fogadtad  
a kommunistákat,  
És naponta teszel hitet terveik mellett, –  
A sokféle társadalom millió fórumán hirdesd ki  
Letörölhetetlen törvénytábláin a pártos tudatnak:

Írányt csak arra kap a történelem,  
Amerre a szabadság és a végtelenség  
Sínpára kígyózik a tér töltésein.

Álljanak el hát útbontó terveiktől  
A bölények, sziklaomlások, deutérium-magok  
S az imperialisták!

Láthatják, hogyan kínálkoznak nekünk  
A felismert hasznú formák,  
Az anyag igénybevehető szolgálatai,  
S az ég is csikorogva beleegyezett  
Lelketlen szisztémák felforgatásába  
Az egyetlen értelmes Emberi Rend érdekében!

### *Himnusz*

Tanúnak hívom a korszakok vallomását:  
Oszálytalan és késtelen embernek adatott  
volt a föld!  
A tűnődő szemek köré gyűltek a láthatárok,  
És megpillantották hasonmásukat az ősök.  
A társuló sorsok gyökereiből szívott szárat  
A ma kincses fészkeinket koronáján viselő  
társadalom:

Egy elgondolástól irányított marok  
erőlködni kezdett,  
Rikkant egyet a nyers nyelv,  
Egy másik megértette, és segíteni moccan,  
S nagynehezen a matéria láthatatlan jószándékai  
Lángkarokat kaptak, hogy segíthessenek.  
S a tüzek megvilágították  
Az értelem ablakait: a szemek számára  
Az éjszakákat is.

Egy reggelen a folyamok a malmok alá feküdtek,  
Más alkalommal  
A szél kerek hasára vitorla domborult.  
Aztán csattant az első korbácsnak cserzett szíj.  
Marón buggyant ki a legelső könny –  
S az éneklést megelőzte a sírás.

Millió számra születtek emberek  
Bele a nagy egyenetlenségbe.  
Millió szájjal rágták a kenyeret,  
S titkon az életet kívánatosabbnak tartották  
Az ígéret láthatatlan országánál.  
A földre mezítláb leszálló angyalok és felhők előtt  
Hamarosan nyilvánvaló lett,  
Hogy ég ez a talaj,  
Mert az emberi kapcsolatok értékes ércét majd  
Az évezredek alatt többször újra és újra  
megolvasztja  
A forró megalázás s a parázsló harag:

Az elnyomottak nem törődhetek bele  
A király, az isten s a lánc rendeltetésébe  
És abba, ahogyan felhasználták a kenyeret,  
a követ s a kardot.  
S e töméntelen békétlenkedő akaratából  
Nem lankadt  
A hajó-, könyv-, földrész-, tudás-  
és szabadság-szerző munka.

A hatalmat hordozó osztályok  
Nem akadályozhatták meg,  
Hogy a kihasznált napok halmazaiból  
Út ne épüljön az idő égszínkének hegyein túlra,  
A megálmodott boldogság felé.

Az épülő út hosszában, töltés-mentén  
Benépesült hát az élőt-nem-látott tér.  
Vásárosok keveredtek a foglalatoskodók  
sokadalmába,  
Hogy kifosszák őket, –  
S a sokmilliárdnyi nagy haszonnal  
megszületett ember  
Utódai proletárok lettek. –  
Hát szívükre ölelték a konokul mindig megújuló  
dolgot,  
Sok felismert hasznú elutasított formát  
S a hűséges anyag igénybevehető szolgálatait  
A mindent megoldó:  
Aranyat kincstelenítő,  
Vasat békésítő,  
Értelmet tisztelő,  
Önmagára büszke bőség érdekében.



*Ars Poetica*

Így történt, hogy fél évszázad óta  
Izzó forradalmaik és vörös szíveik katlanaiból  
Újra olvadtan – ezúttal tisztán csurran  
a napvilágra  
Az emberi kapcsolatok drága érce,  
S a munkásnépek végre megönthették  
És felszerelik a történelem eme városától  
kezdődően,  
Hol századom szállása van –  
A szabadság és végtelenség vasútvonalát.

A mű miatt elégedetlenkedés  
Többé nem hangzik el a jövő ajkán!  
Így hát végre – eddig elégedetlen ember –  
Beteljesítő sorsot vállalhatok:  
Tetteim  
Irdatlan korokig helyük megálló  
Talpfák lesznek,  
Hogy idők terhe, tartaléka átvonulhasson  
A megálmodott munkatelepekre.

## FIATALON. INTELMEK KÓRUSA

*„Ím o hárfa felhúrozva  
ős öröm-fa hangra hozva”  
KALEVALA*

Mohón, a kezdet ez.  
A napsütést befutja  
Vékony fátyolával,  
S a szelek kórusa  
Bolerót énekel  
Az első tavaszi délutánba...

...Tavaszi táján, régen,  
régen, napos reggel,  
napos reggel fogott,  
reggel fogott kovács,  
fogott kovács verőt  
vasat kalapálni.

És mondják, hogy sírt az érc,  
Pengett, visongott, rengett:  
Mért nem hagytál engem  
Álmodni rög alatt,  
Nem látni sem havat,  
Nem látni sem nyarat.  
Ott lázamra nedvét forrás hozta.  
Nem tudtam mégsem, mi a rozsdá.  
S ha megolvadtam – aggódó bércek  
A szélben hűsíteni vállukra vettek.  
De ölelő súlyos markát a hegynek  
Nem fájlaltam, mint a kalapácsod  
Amíg a szerszámoddá válok.

És Ilmarinen felelt,  
S a hevült vasakra nézett:

Hogy fáj nektek így az élet?  
Titeket irigyellek,  
Hogy orvul a napok s a percek  
Püfölnék s fáj, sajog.  
Úgy jó! Ha tudtok fájni!  
Csodálatos egy jog!

Az izzó tüzesvasnak  
Jólesik a hideg üllőn,  
S az első ütéskor még  
Nem is sejti,  
Hogy tovább veri a kalapács.  
Jólesik neki a húshomlokú üllő.  
De addig lehet csak rajta,  
Amíg verik, verik,  
Szerszámmá tekerik.  
S szerszámnak lenni más,  
Mint bután álmos rögnek...

S a pörölyök pörögnek.  
S a szelek énekelnek.

...régen, napos reggel,  
napos reggel fogott,  
reggel fogott baltát,  
baltát mester keze,  
mester keze baltát  
lantnak-valót vágni.

És mondják, hogy sírt az élő fa,  
Hasadtak róla szálfák-könnyek,  
Visító bogok, repedő gyűrűk  
Pattantak szemrehányón el.  
S így jajongott szava:

A derekam mire kell?  
Ha a zengőhöz anyag kellett,  
Miért pont szegény-engem kellett  
Erdőmből kitörj,  
Kivágj és meg is ölj?  
Hisz tudod jól, a fa  
Csak mint zöld-fa élhet,  
S nem a lant, az asztal,  
A fakanál fája él –  
Csak az ágas bogas, görcsös, leveles szál.  
Miért nem hagytál vadon?  
Mi volt hát a cél?  
Alakulni fáj.

És Vejnemöjnen szólt,  
S az ifjú erdőkre nézett.

– Barátaim, legények,  
Hajló derekúak!  
Nézzétek meg – a vének  
Napon s viharban egyként  
Már merev-mogorván állnak.  
Nézzétek csak a vastag kérgű fákat:  
Nem nyújtóznak a széltől,  
Nem moccannak az éjtől.  
Bennük a nedvek csak kúsznak,  
Csak csúsznak –  
S közönyös ereiket  
Már sosem csiklandják.  
Ugyanazon az úton járnak  
Már évek óta, zsugorodva  
A szomjúságaik.  
S nézzétek karjaikat  
Mindenik mennyit ringat  
A puha-felhős égből,

Annyival marad.  
Már nem nőnek ágaik.  
Belőlük nem lesz lantfa.

Hej, barátaim, legények,  
Ti hárfá-derekúak!  
Nyúljatok ölelni,  
Nyúljatok szomjasabbra.  
A földből többet szívni!  
Az égből többet nyelni!  
S a derekatok zengje  
A sajtó gyönyörűségét,  
Mi szabad ringástól éget!

Mohó, nagy kezdet ez.  
A szelek kórusának intelmét hallgatom  
Millió fülemmel, repeső fiatalon.  
A hűvös föld, ha üllő –  
Akarok én az üllőn izzó boldogan élni!  
Állnám örökre mázsás kalapácsok  
Dühös taposását,  
Mert izzásom haragítja kihívón magamra őket.  
Hűlt vasat, holt vasat tőlük  
Lephet már a rozsdá.

S népem erdejéből  
Megyek én lantnak-fának,  
Leszek én hegedű.  
Belőlem legyen a nóta!

Pengek a kalapácstól,  
Pengek az ujjbegyektől.  
Időtlen idők óta.

## MUNKÁS-TEMETÉS

Ne légy merev a menetben: ő így sohase sétált  
és kikacagta a sétapálcás nyárspolgárokat.  
Most megkért, hogy vigyétek el valahová, –  
pihenni,  
hát csak erre kell gondolnod.  
S ha előtt a szomorúság mikor mások beszélnek  
róla,  
jusson eszedbe: beleszólhatsz te is a vigasztalásba  
és elengedett szerszámait is munkába állíthatod  
újra.  
Persze semmit se tehetsz a sírnál, elhallgatod,  
hogy párszor, beszélgetésben, ezt vagy azt mondta  
neked,  
jókedvű volt, és mindennél mennyivel fontosabb,  
hogyan élt.  
...Mert a siratás kirí az ember normális  
gondolatmenetéből,  
a sírásról semmi se jut eszedbe.

*A hozzátartozók kara:*

Oly rövid volt az életed:  
Kevés, amíg szerettél.  
Nagyon komor az a halál,  
Ha minket elfeledtél.

Úgy sétál szívünk itt veled,  
Mint eleven korodban.  
Vagy tán most másképp szeret?  
Ó, elfogultan jobban.

Hang nem vagy már, tekintet sem,  
Arc sem simogatásra ...  
Miről ismerünk mégis fel  
Ily fulladt siratásra!...

A halott helyett a duda felel. Ismerős hangja  
vigasztalna:  
kívüle minden, mi örömet szerzett, megmaradt  
a tájon.  
...A kosztoscsészéjére nézve, még sokáig elsírja  
magát a háznép.  
A leány, ha férjhez megy, talán kevesebbet  
kell reá gondoljon majd:  
a gyermekek kézenfogják és kivezetik figyelmünk  
a múltból,  
békavirágot szedetnek vele, új dolgokról  
kérdőzködnek  
és aprócseprő ügyeik öntudatlanul jellemzik,  
hogy nagyapjuk óta  
mennyit változott a világ.

Az emlékezés hullámai most dátumokat  
és cselekedeteket  
himbálnak e hajótörés után.  
A mélyben egy kövön koccanás nélkül fenékre ér  
a halott zsebórája  
s az idő belőle, mint kis buborék betéved egy csiga  
végtelen labirintusába.

*A filozófusok kara:*

Legyen elég az életed,  
Ha fönixnek nem születél!  
Sok tenni vágyó fő felett  
Sokkal korábban lett tél.

Hiába élt, ki tévelyeg,  
Ki kételyek megettél –  
De te a sokat keresett  
Igazság őre lettél.

Hát minden így befejezett!  
Pihenés jár a tetter...  
S te nyugtalan, még földbe bújsz:  
Virágnak is születél?

A halott nevében szól a zenekar. Elgondolkoztató  
melódiák vezénylik a menet tűnődő lépteit,  
vagy megroppannak a koszorúk papírszallagjai,  
mintha valaki olvasgatná a tegező búcsúiratokat,  
Benn a műhelyben az utoljára vágott menetek  
a félbemaradt, továbbkíváncozó munka erejével  
magukbaforgatják s megkerengetik a levegőt,  
megreppen kinn az érzékeny levél –  
valaki csengve lehull jó helyéről,  
mint be nem vert szeg.



*Az elvtársak kara* hajol le érte:

A holtunk tízezer lehet.  
A történelmünk rózsza:  
Szirmok ráncába fekszenek,  
Kik elhaltak azóta.

Ezek a szirmok lobogók,  
Mint vörös transzparenszek.  
Munkás-menetek, dobogók,  
Közülük megjelennek.

Ha bizalmunkat elnyered  
Már főnix sorsú lettél:  
A munkásosztály tartja meg,  
Amit te elfeledtél!

## HÁROM MONOLÓG

### SZÉP ŐSZ

#### *Prológus*

Esős napokon se kérdezd majd,  
hogy „hol a szép idő?”  
A boldog megérkezés ideje jön.  
Titokzatos határidők telnek le:  
az érő almák, szőlőgerezdek,  
az iskoláskorúvá felnőtt gyermek,  
az őszi számbavétel, beteljesedő régi vágyak  
elhomályosítanak minden mást.  
Mély értelmek nyilvánulnak  
eddig egyszerűen értelmezett dolgokban,  
mint amilyen a munka ...

(... hiszen a történelem korábbi évszakaiban  
emberhez méltó csak az osztályharc volt  
s más minden embertelen, a munka is!)

Most szép idő, szép ősz, örömök évszaka jön –  
hosszan kiteljesedő, mint a geológiai korszakok,  
hosszan kiteljesedő, mint az emberi élet,  
hosszan kiteljesedő, mint az értelem  
uralomrajutása a földön.

## AZ ÚJ TANÍTÓNŐ

Húszéves leszek.  
Az égre emelkedő fák közt alszik a falum.  
A lehelet látszik. Ősz-szaga van már az esti tájnak.  
A kertben a csendben csörtetve hull a szilva,  
mely éppen éjjel ért meg, az égen hangtalan  
siklik egy csillag.  
Közel és távol körülöttem érik a világ.  
Jelentést hordoz minden pillanat,  
s értelmem megfeszülve igyekszik felfogni mindent.  
Még javában tanulok én is,  
s már tanítok mégis.  
A városból, ahol laktam,  
a héten fiatal körorvos jött,  
s új géplakatos a gazdasághoz.  
Életünk közös szép dátuma tehát a roppant  
évszám:  
hatvan.  
Mintha csak hármunk életéből állna eddig  
a század!  
Valóban – érzem – sokat megéltünk már,  
álmos idők fiai irigyelnek.  
Bölcsőink körül más társadalmi rend  
rendőrei, címei, céljai, harcai álltak.  
Embernek – tehát idegennek születtünk  
a fortyogó Európába.  
A határok s a frontok szabdalták  
keresztül-kasul a gyermekkorunkat,  
az udvarunkat, a játékainkat,  
az énekeinket, a verseinket.

Lobogós vonatok vitték el apáink,  
vonatok vitték el kenyerünket,  
s vonatok vitték el az ellenséget is ...

Elmúlt.

Holnap munkába állunk.

Ahány emberértékű húszévest korom nevelt,

ahány emberértékű húszéves,

mesterségértő,

materialista

áll, ahol csak dolog van,

ha ez lenne mutatója immár a kornak,

az elhagyott kapitalizmus mélyebben állna

mögöttünk a múltban,

mint amennyit így kifejezhet tizenhat év.

#### A LAKATOS

Hé, ti régen porladó falu-kovácsok)

Visszahoztam a kalapácsot.

Frissen patkolt lóval, vén ekhós szekérrel

mentek el nagyapáim.

Vasszínű füstöt eregető vaskémények alatt

kolóniákban éltek...

Onnan, a villogó, sistergő acél városából

küldött engem a gyár

a földművesnép munkamozdulatait

híven utánzó óriásgépek felelősének.

Értek a jól kalapált kaszához, olajat prüszögő

dieselmásínákhoz

s a tisztán működő rádióhoz.

Megjavítom első villanyvasalóit az asszonyoknak,  
és repülőmodellt-építeni tanítom a sárkányeregetőket.  
A technika jött ide velem,  
ama meg sem született terveknek a lehetősége,  
melyeket csak ezután ihlet a történelem  
az itteni emberekben.  
A falubeliek hívtak: „gyere a gazdaságba, fiatal  
kovács!”  
Az üzembeliek engedtek: „eredj el velük, elvtárs!”  
S én kezet csaptam az elnökükkel, mint a sarló  
s a kalapács.

## A KÖRORVOS

A leendő anyácskák láthatatlan arcú gyermekeiket  
hozzák elé, akik még előttük is ismeretlenek.  
Én beszélek először róluk a türelmetlenkedőknek.  
Elmaradt a laboratórium aranyló lombikjaival,  
törékeny üvegcsöveivel,  
a kísérletekkel, ahol tévedni, tanulni és ismételni  
lehetett.  
Most előttem áll az élő, az első eleven segítségkélő,  
vérereinek törékeny csöveivel, aranyló velejével és  
lélegzetelállítóan érzékeny életével... S egy pillanatig  
a szívemben félelem szorong.  
Aztán meghallgatom: –  
...a tájon az ős pora leng, a nap apró  
pókokkal bíbelődik, aranyat aggat a fákra.  
Az emberem műves-keze gyümölcsöt,  
szőlőt aggatott a békés tájra,  
de benne háború van: tüdeje tájai  
rég esős ősökre emlékeznek,  
halkan hörrenő felhők fojtogatják,

De él és élete fontos a népnek, a pártnak,  
s hatalmasnak érzem magam,  
hogy nevükben gyógyulni küldhetem.

## A SZOCIALIZMUS

### *Epilógus*

Titokzatos határidők telnek le mostanában:  
embernek – holnapinak születtünk  
akkor a fasizmus korában,  
mert életünk, mint a virág a magkörüli sötétből,  
kinyúlt a háborúk s osztálytársadalmak fölé  
maig és még messzebb, a napra. Ím igaz.  
Titokzatos határidők telnek le a történelemben:  
egész országok neve válik szabadság-lobogóvá,  
egész földrészek veszik fel a lobogó zászló alakját,  
a suhogó kard alakját, a robbanó gránát alakját,  
mert népeink egykor – húsz éve, száz vagy ezer  
év előtt embernek születtek,  
s az ember sorsa hosszú, hosszabb a történelemnél,  
átnyúlik a szabadság aranykorába.  
Titokzatos határidők telnek le a világon:  
A szocializmusnak nem határ az egymilliárdnyi  
szív, aki benne élhet.  
Az értelemnek nem határ az Elba.  
A földi frontokon az anyag, a kozmosz  
nagy fázisai robajlanak  
vitathatatlan megnyilatkozás felé.

Mi hárman az Utókor lakói közül,  
akiket annyiszor elképzelték,  
elképzelt Szpartakusz, Avicenna, Dózsa –  
s elképzelt Lenin! –  
megjöttünk, felnézünk a napra, örömeinkre,  
és mint nagy munkatervet  
vesszük szívünkre a bizalmat.

## A HEGEDŰ HÚRJAI

### 1

Négy húr a mindenség: a tér hárfáján mély  
dimenziók.  
Bennük kerengő kis szilícium-csillagunk  
a költészet madarának látszik.  
Négy égtáj a föld: a sokmilliárd hangos, lelkes  
ember  
a lét kezeügyébe eső húrjain játszik.  
Négy avult társadalmi rend hajszája reng  
énekeiben,  
idegeiben hordja a múltat minden faj.  
S négy húr az ember-alkotta hegedű: a hang- és  
érzelem-családok  
nagy korszakokban új műsorra képes  
kórusaival.

### 2

#### *A húrok előtt*

É Éles szelű észak. Éber téli éjszakák. Fatemplom  
kis harangja peng az elsőnek hangján.

Á Állott álmú óceán felett,  
a nap-leáldozás felett feszül a második.



- D Dél meleg dudáján duruzsoló új passzát,  
az elnyomással ellenkező néger-tenger  
komor szava rezeget a harmadikban.
- G Görbített-nyakú törpe lovak horkannak,  
antennás jurták előtt, a haj-sűrű tajgában  
gépek riasztják fel a gombszemű galambokat.  
A népek nagy szimfóniája kondul Ázsiában.

Négy távoli és tágfogalmú táj – mint a világ.  
A művész ujja indul el  
mint eszmét hordozó agitátorok,  
egymásnak idegen nyelvek közé –  
mint mérnökök... szakállas, halhatatlan  
komponisták...  
Ó, hegedülés! A hegedűre hajló arc:  
mint szeretettel archoz szorított arc,  
anyához, asszonyéhoz, gyermekéhez.  
Egy hegedűre hajló arc: – ilyen  
az ember alkotó közeledése a szülőföld szívéhez.

És megszólal a hegedű. Itt, bennünk:

*Aki megőrizz*

A hegedű-föld domború fennsíkjain rikolt az emberi  
élet,  
s bányamély termeiben visszhangot ver rá a világ:  
kövek, növények,  
állatok, vulkánok, napok szolgálnak hasonlatokkal  
poéziséhez.  
Ó, ellenállhatatlan szükség szüli e kettősséget!

Az élet időtlen-értékű munkáját végzi:  
ha teremt – ismét, s mindent úgyis eléget.  
Az embernek nem elég annyi, hisz megszeret  
valamit.  
Ő millió mulandót végtelen ötlettel megőrzött,  
védett...  
Kutatva végigkopogtatott fát, követ,  
falat, fémet, dobot – a zene végett!

Hegedűt faragott hangjára elvesztett asszonyoknak,  
húrokat hangolt hangjára elképzelt angyaloknak,  
hangokat csődít dicséretére lelkében hangtalan élő  
hangulatoknak.

E hegedű helyett hajdan széphanjú kórusok éltek,  
leányok virágát, természetét, kedvét fújta egy ének.  
E hegedű helyett egyszer kis kékfarkú csillagok  
jártak,  
juhászok közönnyel szemlélték őket, míg elhaltak  
messze...  
s ma valami hangon az emberi életörömbe utat  
találtak.  
E hegedű helyett házakban hangok, termekben  
parancsok csengtek,  
felkelő parasztok rikoltoztak,  
éhező gyermekek anyái lisztért esengtek.  
Az a kikoplalt liszt, mint a hó betakarta a múltat,  
a sebet szép köpenyébe...  
Az üzenet mélyről, egyszerre, épen  
gyümölcsöket dob  
az érzékeny utód hegedűjébe.

*A dallamok fészke*

Glóbusz és golyó sivít.  
Mindenhez erő kell!  
Gyökér és gyümölcs közt feszülő fához hasonlít  
a történelem.  
Kifeszíteni erő kellett!  
Ó, emberi tűz! érzés és gondolat szülte lendület,  
a múlt kövesült katlanait rontó,  
igazságtalanságra láva-ontó,  
verset és lobogót bontó!  
húrozd fel hangjaimhoz a mindenséget!  
Nagy a mi munkás emberi erőnk:  
a földgolyót taszítja fáradatlan, új s új kalandok  
korszakaiba,  
s ahogy a mozdonyokban:  
bár gerinc-irányon győz,  
szép bonyolultán gördüléssé változik a gőz –  
ez az erő fejünkben halkán forgó gondolattá  
változik.  
Ilyenkor megvilágosodik,  
ilyenkor meghangosodik az erők hatalmas  
szövevénye,  
ahogy összeakaszkodott délköreiből alatt  
a világ lassan úszik fészünkkel a jövő felé.

*Ember és szocialista ember*

Az ember jó, ilyen: békét szeret és igazságot,  
belül atlászín áhítattal hallgat minden szépet és  
nagyot.  
És ma már annyira magáénak érzi a nagyvilágot,  
hogy most sok távoli szobában ezt gondolja, s  
érzi: ő vagyok.

Az idő ideküld majd mindenkit, ahol ma élek,  
s engem tovább...! A szocializmus nem egy  
terület, ó, nemcsak ország,  
hanem mérték, minőség, fokozat az ember útján,  
mit mindenütt elérnek majd az életformák.

Egy hegedű, egy ritka szív és ész mindebből  
mennyit foghat át!  
mennyit segíthet ügyemnek a muzsikájával –  
akárhol,  
ha világa világom hordja: tulajdonképpen agitátor,  
ki felveszi ritkán ráérő dolgos emberekben  
Ember-mivoltuk nagy hangulatát.

3

Négy húr a tér –  
most újra megnyugodva hallgat.  
Keresztben rajta a vonó – nagy, dőlt virág –  
nem hervadó, csak fáradt,  
mint új-anya, vagy nyárra a barázda:  
– megtermette s kiosztotta  
nektek a kívánt magokat.

## HANGOK A TEREKEN

### *Riadó*

Havasok morajlanak, a múlt hegységei  
s a megkövült emberi erdők.  
Fenékig fagyott tengerszemek  
üstdobjain indul a nemere!  
A föld segít!  
A föld siettet ebben az agitációban:

A tavaszok fészket rakatnak a madarakkal  
és nem védik meg az ősztől.  
A tavaszok fiat születnek az állatokkal  
és éhséget küldenek a farkasokra.  
Ekkora pártatlanságban megfulladna a jóság,  
ha emberi arcot nem kapna.  
...Egy angyalka-arcú jóság kapkodva őrzi a  
rendet –  
hol lépre mennek a gyengék  
és kiszolgáltatottakká lesznek akik nem  
fondorkodnak.  
Miért bújnak ki biztonságos kérgükből a fák  
érzékeny gyümölcsé?  
Kiért bújnak ki immár tízezer éve  
erős izmaiból a dolgozó ember energiája  
s alakul szóttessé, arannyá, géppé...?  
Az angyalka-arcú jóság nem védte meg az embert  
a kizsákmányolástól.  
Ekkora pártatlanságban megfulladt volna az ember  
ha nem fogná senki pártját!  
A föld segít!  
A föld siettet ebben az agitációban.

A huszadik század a kommunista pártok százada.  
Régi május elsejék lobogója  
belekap minden proletárruhába  
és overállok, levetett munkakötények  
olvadnak vissza  
vérbe-vasba törve-mártva  
a lobogóba.  
Csattog a huszadik század!  
A térzenét, divatos keringőket játszó  
katonazenekar elfut a pavillonokból  
és rákezd a gyászindulókra.  
Minden vérzés: széttépett rigóké,  
s elejtett őzek vérezése  
a gyárterekre  
a harcterekre emlékeztet...

*A sztrájk*

A munkapadon sokasodtak a kincsek – másoknak!  
Kérdezték sokan: – munkás, kinek termel  
a géped?  
Kérdezték sokan: – munkás, kinek romlik  
az izmod?  
S egy reggel a munka megállt az üzemben.  
És akkor a téren,  
vörösök ellen fehérén  
jöttek szembe  
szuronnyal, bottal, késsel, torz nevetéssel  
a vaskatonák:  
„Menjen a munka! Munkás, dolgozz tovább!”

„Ne dolgozz tovább!” – mondta a párt.  
Ők hangosan, nyersen rendelték neked: – Rajta!  
A párt szava halkan parancsolt,  
a lelkiismeretedből: Sztrájkot!  
Ők csattogva szidtak: – Átkozott fajta!  
A párt megmagyarázta: Te győzöl, ha most is  
kiállod!  
Ők tombolva vertek, – és lőttek!...  
Eltárs, fáj a halálod,  
de általad győztünk, látod! –

### *Partizán kantáta*

Egy lány a fiúját várja:  
– Az erdő alján élek én anyámmal.  
Itt találkozik az égőarcú hajnali nap  
a nyugtalan-alvó tájjal.  
Az erdő alján búcsúzik az elmenő nap  
a földek sóhajától...  
Távol vagy annyi éve, édesem  
tőlem milyen távol!...

Egy lány a fiúját várja. Ringató boldog napokat  
kíván és éjszakákat, gyermeket szeretne  
és fehér vásznakot szőni, moziba menni.  
És várja, várja...  
– Az erdő alján várunk mi anyámmal.  
Apám sírján a régi háború csendje ül  
s egy halk madárdal –

Kórus szakítja félbe:

Mi harmincketten beértünk az erdőbe, és fáradva hozzáférünk a hűvös földben, nyirkos levelek, nedves gyökerek alatt erőt gyűjtő forrás vizéhez... Lemosni sebeinket, teát inni és elgondolkozni, hogy jóllakva mennyivel jobban esne a friss víz. Három fenyő közel áll hozzánk (tövükben egy-egy aknavető) a többiek mintha jönnének közénk, kibukkannak a ködből.

Tízen meghaltak...

A számoknak semmi jelentősége az erdőben, melyeket a világháború vesz körül, haldokló milliárdokkal.

A levelek milliói sárgulnak, a madarak ezrei egyetlen őszi gondban élnek, a sajátos ízű nevet viselő forrás számlálatlan kortyai indulnak a Duna felé.

Megszámlálatlan sziklák, fenyőtűk, mókusok, mogyorók, bogyógerezdek, gránátok, golyófüzerek, tárok a szívünk körül!

Semmi –, az esőcsepp csupaszív testecskeje sem olyan eleven érzékeny, kiszolgáltatott, mint az emberi szív.

Úgy hordozhatja a beletaláló golyót, mint meggy a meggy magot.

Semmi –, a medve erős mellkasba bújtatott szíve sincs úgy megvédve a világban, mint az emberi szív.

A haldoklótól elkérjük emlékeit, az elesettek keze-fogását magunkhoz vesszük. Egy-egy puska agyára csatolódva ezer láthatatlan kéz emeli szuronyunkat!...



A dal:

Ó édes föld, édesanyáink éneke, régi ének!  
Ó édes föld, védelmezd küzdő néped.  
Add vissza erejét a partizánnak.  
A háborúból engem még vissza-várnak...  
Egy őszi estén minket visszavárnak.

Egy hang: Ó édes föld! A kincsek mint a szívek  
dobogva ülnek völgyeid tavában.  
A fiaid nagy messzi útról jönnek,  
öleld, oltalmazd őket csaták viharában.

Kórus: Zászlóink lobogtasd az öröm pirosában.  
Zászlóink lobogtasd a győzelem pirosában.

S valahonnan újra hallszik a leány éneke is:

– Az erdő alján várunk mi anyámmal.

Apám sírján a régi háború csendje ül  
s egy halk madárdal.

A mezőt telesírtam, most a reggeli nap  
felissza.

A lobogónkat mint győzelmes nagy virágot  
élve hozzad vissza! –

*Üzenet a sebekről*

Ne sírjatok már a régi fájdalmakért, emberek!  
Minden régi sebet elringat életünk, elhord a bőr...  
De sírjatok mégis a régi fájdalmakért, emberek!  
– ha ez energiákat szabadít fel azok számára,  
akik itt maradhattak.  
Erős a tábor, kinek sebei nem öröklött sebek.

A földalatti mozgalom megtiprott ujjai,  
a sérelemmel elhalt proletárok is felhatalmaztak  
– kiadni minden sebet!  
Adjátok tovább a gyűlölet, a pártosság, a kitartás  
hangulatait azoknak, akik még utánunk is harcban  
fognak állni a kommunizmusért!

*A kommunisták kórusa*

A nap alatt állunk s az illető jelre  
illan mindenikünk vissza a napba.  
A gyártereken s a harctereken megszakított  
munkáséletekért!  
A kenyérért, amit magukkal vittek az  
ellenség katonái!  
A kerékbetörtek igazáért!  
Azért, hogy szemmeltarthassák a földet,  
hogy valakik újból el ne lophassák tüzét  
a rabszolgák-indítottá harcnak, –  
azért, hogy vezessék, vívják –  
a kommunisták horgonyt vetettek az emberiségben:  
– a nap alatt állunk s az illető jelre  
illan mindenik élő vissza a napba,  
de a gyártereken s a harctereken megszakított  
emberi életekért,  
a kenyérért amit magukkal vittek  
az ellenség elűzött katonái,  
a kerékbetörtek konok igazáért –  
minket örökre itt tart a párt.

## AZ ESTI SÍPSZÓ

Síppal valaki belefúj a hegyek csendjébe.  
Síppal, szelet és nótát indított el az este elébe,  
s a hang most a völgyek füleit járja,  
patakok mentén, árnyékok alatt ér be a nyárba.

Átszáll a szekerek felett mint madár,  
nagyokat zengve.  
Falvakat érint, aki csak hallja és meséket ismer  
megáll merengve.

Magányos sofőrök kabinján rezzen,  
motorok olaja gőzöli legelő-szagát,  
átfut a kirakott kőszenen, átfut a gyáron:  
messziről érkezve, fáradtan billeg az alvó dudákon.

És elhal és elfogy és síppal valaki elküldi újra,  
este a dombokról, utakról, utcákról, terekről fújja.  
Ilyenkor boldog s az erejét millió éve érlelő férfi  
világot felvető, világot építő izgalmát érzi.

Megveti ágyát az asszony, míg a csillagok bújnak.  
Hónapja, éve, évtized óta  
hordozza magában költészetét  
ennyi mindennek, újnak!

Ismeri ujja a nótákat,  
öröklött sípjának fogását ismeri karja.  
S ez most a vérében kerengő izenő, ősi dallamok  
új zivatarja.

Csöveket emelve, lovakat itatva,  
lobogó délelőttökön érik meg benne,  
hogy kéne egy sóhajnyit, karintést, kiáltást,  
valamit – küldeni tőlünk a végtelenbe!

Hát sípjával esténként fújja, üzeni, küldi –  
hogy lelke  
roppant korszakunk emberi melegét  
a hűvös homályos égre lehelje.

## A PÁSZTOR JÁTÉKAI

A pásztor Békásnál járt, városokban  
fordult meg mostanában  
és hazaérve a hegyre az élményeken merengett.  
Az este egy bokorra nézett és szentjánosbogarat  
talált rajta.  
A markába csukta és tűnődni kezdett.  
A virrasztó ember álmodó fajta.

...Egy résen a parányi csillag kisütött  
mint magányos lámpa fénye a házból...  
Ha az ujjai lassan nyíltak, a réseken  
mint emeletsorok ablakaiban, villanyok gyúltak ...  
Ha tenyerén hagyta mászni, a bogár  
mint szerpentinen küszködő autó  
vitte csöpp fényszóróját...  
Az ujjá hegyére vette s ott csendben  
függött, mint távoli utcafény...  
Három szentjánosbogarat gyűjtött ezeken az  
estéken.

Villanylámpákkal álmodott, s új házsorokkal,  
autók járták álmai útját – fényszóróik  
gyakran a szemébe sütöttek, – megálltak előtte,  
hogy utazni hívják, nagy városokba érkezett,  
kivilágított termekben töltötte az estéit  
a gépészekkel, fényben, fényben, fényben... –  
És egyszercsak olyant is megérezett, amit  
sohasem képzelgetett el vele hajdani élete:

A dolgozó emberek valahányszor munkához látnak,  
mintha csak szent jánosbogárkát csuknának a  
markukba:  
halványan felsüt a karjuk erein, a régebben  
elvégzett  
munkák göcseit-bogait éri a fénye, s lassan, rendre  
felszivárog a testeken át az élők szívébe...

## A VÁROS RITMUSÁRA

Egy reggel a folyó mély rózsaszín vizén  
hajót vitt s parti falevelet.  
A kövek lenn még éjszakába merültek  
s a színén még füstölt a pirkadat.  
A parton paloták álltak, a hidak modern épületei  
folytatódtak az utcákban: friss fák  
és tiszta fehér emeletek.  
A folyóról nézve, az új füsttelen városrész  
láthatatlan villamossíneken csengve  
elindult a nap felé.  
Üzemek hatalmas mozdonyai vontatták  
a házsorokat  
és hangtalan gyorsulva elindult fel, fel keletre,  
a források felé a város – s a folyó már állni  
látszott.  
A hidak lába, mint hajók orra szelte a vizet,  
a rózsaszín visszfények a fűzfákra estek  
és zöldre váltak ebben a rohanásban,  
kendőkre estek és narancsszínre váltak  
a rohanásban,  
kezekre, vállakra, csapokra, csövekre estek  
és villogásra váltak a rohanásban.  
Az emberek siettek s mégis megálltak a hídon  
megnézni: megállt a folyó.  
A századok óta mindenkit elhagyó folyó, –  
és úszik, vonul a parton a város, –  
robog a nap felé az ismert parti lapályokon,  
az élen valahol piros zászlók lobogva jelzik  
a sebességet s hogy mindent legyőz  
és megváltoztat a szocialista ritmus.

A világ hatalmas hajói, a városok visznek.  
A világ modern motorjai, az ipari negyedek  
kattognak bennük.  
Csodálatos utazásunk ritmusára  
régi és új indulók énekelhetők,  
ritmusára nagy dolgok megoldhatók,  
ritmusára alakul a mai költemény.

Egy reggel a folyó megörvendezettette az embert,  
ki sikerült színházi este után gondolatokkal telve,  
vagy bál után, csók után vagy vita után  
ünnepre ébredt –  
s ha a napfényes folyóra néz ebben a reggeli  
szép robogásban,  
bensőn és mélyen átérez téged, huszadik század.



## ÉRZÉKENYEN ÉLNI

Ázott orgonákról  
pötyyennek a cseppek.  
Akik érzékenyek,  
ma tavasszá lettek!

Mintha felszívódtak  
volna száz alakban,  
őket éri minden  
kinn a nagy tavaszban.

Mintha ott lennének  
messzi orgonákban,  
folyton felismerik  
maguk a világban.

Ó, milyen egy tavasz!  
Szép találkozások  
ingerei kelnek:  
méh repül a fához,

víz zuhog a kőre,  
föld borul a magra,  
hímek törnek rá a  
nyugvó őzcsapatra...

Magok szomjúsága!  
Őzek szomjúsága!  
Fellegekig lobog  
idegeim ága.

Bennem él e nagy-nagy  
mozgalom egészen,  
minden pillanatát  
önmagamban érzem.

Zöld energiákat  
én veszek a fűben,  
s én borulok reá  
kéken a derűben.

Szeles napsütésbe  
állítanak a kertek  
s ágas igézzel  
izgatnak és vernek,

s míg itt madár-vággal  
ágaim csak vernek,  
ott mint sirály – neki  
vágok a tengernek.

Mindent átérezni!  
ott ébredjen vérem  
fiúk szerelmében,  
lányok szerelmében.

Ó, mily teljességgel  
ismernék magamra!  
Ezer átélt napom  
érne be e napra!...

Érezném mint Világ:  
milliónyi részem  
hogyan építkezik  
zsongva az egészen.

De megsejtéseim  
mért torpannak vissza?  
Mért érzem ilyenkor,  
hogy a perc felissza

hozzá való kedvem,  
hozzá való vágyam  
s lassan lecsapolja  
sok idegen ágam?

Megérezem, hogy rendre  
lelassul e játék  
ahogy elfáradok,  
ahogy szívem átég,

s addig szikkadok meg,  
míg magamig érek  
s bőröm ég-határán  
nem csap ki az élet:

ázott orgonákról  
már nem bennem esnek  
száraz bokoraljra  
langyos, álmos cseppek,

tikkadt állatnyelvvél  
nem én nyelem őket;  
nem érzem, csak látom,  
kinn, az elmenőket...

Hogy tudnék én soká  
mindenné feszülni?  
boglárkákat nyílni,  
sárkányokat szülni?...

Érzem: így elszórva  
mily gyöngye az élet.  
S ha csak állat lennék  
hogy fájna, ha félek...

ha csak virágoknak  
állnék üveg-lábán ...  
ha csak álom lennék –  
hogy vergődnek árván...

Hömpölyögve járnak  
szándékok, töltések –  
vakon bolygó szívek,  
vakon bolygó kések.

Elnézzem e táncot,  
ahogy találkoznak  
tompán, s öntudatlan  
néha halált hoznak? ...

Elnézzem e harcot,  
mint bogár vagy pálma,  
köztük alacsonyan  
s tehetetlen állva? ...

Hogyan egyeztessem  
ezt a győzelemmel?  
Minden mozzanattal  
erre tör az ember!

Ezért torpan vissza  
sejtelmeim szárnya  
s ezért térek vissza  
ember-kupolámba.

Mit ér úgy pazarlón  
mindenné feszülni,  
boglárkákat nyílni,  
sárkányokat szülni!...

Más, szebb, tágabb ihlet  
fogta meg a lelkem,  
mikor ezer érzés  
után útrakeltem.

Én tudom: a rendet  
hozom – ezért éget,  
hogy öleljem mégis  
át a mindenséget!

Más minden csak felél,  
más nem épít téged!  
Ezért egyesítlek  
érzékenyen, élet!

Ember-állapotom  
ezért visz magával  
minden csengéssel,  
minden hangolással.

Ilyenkor tavasszal  
ringó érzékenyen  
minden, minden, minden  
gyűjt és átad nekem.

Gyökerek eldugnak,  
csillagok keresnek –  
hozzám vezet útjuk,  
az is, hogy leesnek.

Ha megsimogatlak  
s úgy engedlek vissza  
arany erdeidbe,  
gyors patakjaidba, –

tisztábban és szebben  
dübörögsz fel, élet!  
rejtett tartalmaid  
nagy évszaka éled!

Ó, kimondhatatlan  
tánc gyúl a világban  
abból, ahogy érzik  
bennem, hogy virág van!

Minden előlép az  
új, szép értelemben  
ahogy visszhangot vert  
bennünk, benned, bennem.

S amíg emberünk él,  
többé soha semmi  
nem süllyedhet vissza  
egyszerűen – lenni.

Sodró álmodásunk  
hívja, kéri, vonja,  
ember-dolgainknak  
szövetébe fonja.

Így fonjuk a lelkét,  
így fonjuk a lelkünk,  
hogy az érzékenység  
örömére leljünk:

orgonákról a szél  
szívünk szagát issza,  
ezért ismerős és  
ezért szívnánk vissza.

A fűzöld a fényünk  
pazarolva süt ki:  
millió nagy réten  
ember érzés üt ki,

millió új fában  
ember érzés nő fel.  
Magasságok szomja  
él a hegytetőkkel.

S magasságok szomja  
túllépi a földet,  
hulló csillag testet  
önmagára ölthet.

Hulló csillag-ember  
villan fel a napban!  
Mi nem omlik össze  
ilyen pillanatban,

abból ami eddig  
jelentett Világot?  
Néhány pillanat és  
ím, világgá válok.



Elhasznált nagy évek  
gőzölnék az úrbe.  
Elfárad a régi,  
lassacskán lehülve.

A lét örvényei  
rendre mind leállnak  
s pontos, engedelmes  
erőművé válnak.

Kifeküdt az ember, –  
izma, akaratja  
ráfeszül lelassult  
világunkra s hajtja.

Tudatunk világa  
ráépül a köre,  
elvont elmélet volt  
s jövő lesz belőle.

Gondolattal élni  
adatik a földnek,  
gyöngyei a térben  
messze tündökölnék.

Igazságok szomja  
mint virágok szára,  
új, nagy társadalmat  
nyílik most magára.

Záporozó, boldog  
értelme van ennek,  
hogy az érzékenyek  
áradattá lesznek,

s mindent megmozgatnak,  
szárnyukban a munka,  
aztán felszívódnak,  
vissza önmagukba.

A Világ a *teljes*  
*emberinek* magja:  
végtelenét ím a  
mienk meghaladja.

Ember-kozmoszokban  
benn, az értelemnek  
aranyfellegei  
hogyha megjelennek,

elmerítő mélyek  
elporlasztó messzék  
szárnyuk nem tartják, hogy  
össze ne eresszék.

Mióta az embert  
kinn erők kísérik,  
itt megvillan minden  
s elmerülten érik.

Itt e koponyában  
mindennek lesz helye.  
Cseng a halandóság  
büszke kis műhelye,

hol a föld meséjét  
álmodják és költik,  
hol az emberöltők  
nagy óráik töltik.

Jöjj el, gondolatok  
esti zivatarja!  
Nyúljon le utánam  
régi múzsák karja!

s aki vélem ide  
mélyre, önmagába  
elmerült, most hallja  
hogyan sutogom: „Drága...”

„Drága emberélet!”  
s mint a kék nagy tenger  
ellágyulva, sírva  
ujjongok eszemmel.

Ilyeneket mondok:  
„értelem” és „béke”  
s érzem, ahogy süti  
emberszemem kéke.

Mert ilyen az ember –  
tartozéka minden,  
létben-rokonai  
még bölcsőjén innen:

csillagkatasztrófák,  
élet első sejtje,  
tulipánok, rózsák,  
jó ízek a tejbe...

Mert ilyen az ember,  
tartozéka minden,  
létben-rokonai –  
ha tovább jut innen.

Átkelnek majd szívéen  
s nyelve sorra fogja  
megszólítani őket  
majd a holnapokba.

Érzitek e forró  
közelgést a célhoz?  
Mindent szomjazom most,  
amit ember elhoz.

Harmatuk halálom  
tudná megelőzni.  
Vágyom csillapulni,  
betelni és győzni.

Lelkem villámai  
sűrűk most és nyersek,  
idei szavakból  
összeálló versek.

Ma, mint jó sólymaim,  
vijjognak a harcon –  
holnap fennebb szállnak.  
s árnyékuk egy arcon

kéken átsuhan –: egy  
hangulat hajója  
minden perc madara,  
sas, sirály vagy gólya.

Szívem tollaiból  
öltik fel a részük  
s mintha szívem sütné,  
úgy rajzik egészük.

Ahogy elrepülnek –  
ablakomból érzem,  
a jövő tüzében  
foszforeszkál részem.